

accent

EN GLOBAL RISKFAKTOR

Alkoholen bakom
2,7 miljoner dödsfall

SPELET BAKOM SKATTEN

Varför bytte Centerpartiet fot?

"NYKTRA MÄNNISKOR SNYGGARE"

Accent möter modskaparen
Robert Berggren

LÄGET I RÖRELSEN

Accent tar pulsen på alla ordföranden

Ekonomiskt stöd för Vit Jul-aktiviteter

Du vet väl om att det finns ekonomiskt stöd att söka för Vit Jul-aktiviteter? I år finns det två olika bidrag och ännu mer pengar i potten!

I årets handbok och på vitjul.se kan du läsa mer om riktlinjerna för de olika ekonomiska stöden. Det är även på hemsidan som du ansöker om bidrag och registrerar era aktiviteter.

Sista ansökningsdag är den 4 november.

Boka föreläsningen ”AnsvarsFull”

Vit Jul presenterar ett spännande föreläsningserbjudande tillsammans med kampanjens ambassadör Camilla Kuylenstierna. Vi erbjuder föreningar och distrikt möjligheten att boka Camillas föreläsning ”AnsvarsFull”.

Camilla berättar i sin ungefär 90 minuter långa föreläsning ansvarsfullt, engagerat och öppet om sitt liv, sina erfarenheter av alkoholmissbruket och hur hon till sist lyckades ta sig ur det.

www.vitjul.se

Läs mer om föreläsningserbjudandet på vitjul.se

14

Rörelsen. Accent tar en titt på samtliga organisationer inom IOGT-NTO-rörelsen. Vika är de stora utmaningarna? Hur är läget? Riktigt bra visar det sig.

22

Analys. Den utlovade höjningen av alkoholskatten kom till slut – i mandatperiodens sista höstbudget. Varför ändrade sig Centerpartiet?

32

Dagöholm. I somras fattades beslutet att inte längre ta emot klienter med substitutionsbehandling. Fortfarande är det oklart vilka som ska ersätta dem.

26

Intervjun. Modeskaparen Robert Berggren fick en dag nog av alkohol. Nu kräver han tuffare tag, och lägger till att "nyktra människor är snyggare".

38

Nykterhet. För ett par år sedan var föreningen i Torshälla nästan nedlagd och man funderade på att sälja lokalen. Tack vare en eldsjäl – och lokalen i sig – kom vändningen.

IOGT-NTO polis anmäler igen | 6

IOGT-NTO anmäler tre butiker och en städfirma för brott mot alkohollagen. "Situationen är absurd", säger Anna Carlstedt.

Frebran ska stoppa huliganerna | 8

Örebro läns landshövding, IOGT-NTO-medlemmen och vice ordföranden i Svenska fotbollsförbundet, Ros-Marie Frebran, har utsetts till regeringens samordnare för positiv supporterkultur.

Skål, Anders Borg! | 10

Under budgetpromenaden till riksdagshuset bjöd IOGT-NTO förbipasserande på alkoholfritt vin för att fira att alkoholskatten ska höjas.

Vem ska göra välfärden? | 4

LEDARE Regeringen vill att civilsamhället ska ta ett större ansvar för välfärdsproduktionen i framtiden. Är vi med på det?

Skål IOGT-NTO:are! | 46

ORDFÖRANDEN Anna Carlstedt resonerar om alkoholfritt vin i IOGT-NTO-sammanhang. Helt rätt eller dum anpassning till alkoholkulturen?

+ Kultur | 42

+ Månadens medlem | 44

+ Korsord | 51

OMSLAGSBILD
Jonas Eriksson

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Vi blir äldre

Vem ska göra välfärden?

Förra året var 19 procent av den svenska befolkningen över 65 år. Det är en fördubbling under de senaste 100 åren och ökningen går allt snabbare. År 2030 är motsvarande siffra 25 procent. De som jobbar måste försörja allt fler, en ekvation som inte är alldeles enkel att få ihop.

Den som går i pension efter ett långt arbetsliv har förstås gjort sig förtjänt av en trygg ålderdom – men det här ställer helt nya krav på hur vi finansierar och organiserar vår välfärd.

Alliansregeringen har skakat ut en tydlig linje: Fler utförare ska in i välfärden. Man öppnar upp för kommersiellt drivna verksamheter, men man vill också att förningsslivet och resten av civilsamhället ska ta ett allt större ansvar.

I sina regeringsförklaringar har Fredrik Reinfeldt talat sig varm för civilsamhället, dess förtjänster och dess oberoende roll. Regeringens praktiska politik visar dock att man inte i första hand är intresserad av civilsamhället som demokratiskola eller bärare av medborgarnas röster och engagemang. Man vill ha välfärdstjänster, gärna med frivilligt arbete som grund.

Kanske är det den vägen vi måste gå för att klara den demografiska utmaning vi står inför. Eller så finns det andra vägar. Klart är att vi inom civilsamhället måste prata om det här. Vill vi vara med och göra välfärden i framtiden?

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Låt de unga växa med rörelsen!

■ Kom själv med i ungdomsloge för 78 år sedan, varit ungdomstemplare, ordförande i två SGU-avdelningar, ledare i fyra scoutkårer samt medlem i nio lokalföreningar, där jag haft nästan alla uppdrag utöver LD, organist och marskalk.

Jag tänker ofta på den sorgliga medlemsutvecklingen och att vi behållit så få unga i verksamheten. Somt hamnar ju på hälleberget men nödvändigt inte så mycket.

En orsak kan vara att många unga flyttar till annan ort för studier. Hemmaföreningen rapporterar inte flytten till universitetsortens föreningar, som med hjälp av distriktskonsulent borde duka ett smörgåsbord för de anlända från olika orter. Det finns många medlemmar från olika orter samlade under några år. De kanske t o m har liten tid att hjälpa till i det lokala arbetet istället för att enskilt flyta in i ett ofta onyktert kårliv.

Med sociala insatser slår inte missbruk av sprit lika hårt mot många i jämförelse med den tid då nykterhetsrörelsen växte starkast och nära halva antalet röster var för ett alkoholförbud i Sveriges första folkomröstning.

Sätter man handen på en het spis lär man sig snabbt att undvika manövern. Alkoholism kanske blossar upp flera år efter första glaset. Här behövs preventiv lärdom istället för erfarenhet!

THORE GÄRMARK, VÄSTERÅS

Ingen alkohol för barn och ungdomar

■ Prata tidigt med dina barn om alkohol. Förklara vilka risker det innebär att dricka alkohol. Stärk dina barn i deras

roll som barn och var förebild.

HELENE, MAMMA TILL FYRA POJKAR I ÅLDER FRÅN 5-25 I KOMMENTAR PÅ ACCENTMAGASIN.SE

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.

Pressläggning detta nummer: 11 oktober
Nästa nummer kommer ut: 22 november

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 50, eva.ekeroth@iogt.se

Tobias Berving & Fredrik Olsson

ETC Kommunikation
Layout

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Jonas Eriksson, Johan Wangström, Anna Hållams, Anders Perstrand. **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se

Webbplats www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (225 kr/år) och adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01

Annonsbokning Display Umeå, Gunilla Johansson, 090-7115 04, gunilla.johansson@display-umea.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby.

Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

Taltidning Accent finns även som gratis taltidning. **TS-kontrollerad upplaga 2011** 30 000 ex
ISSN 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

SVERIGES
TIDSKRIFTER

VI SÖKER DIG! SÖKER DU OSS?

Vill du ha politiker som är beredda att göra allt för en höjd alkoholskatt och att vi ska slippa alkoholreklamen?

Vill du att alkoholpolitiken ska ta plats i valdebatten 2014?

Är du beredd att sticka ut hakan?

Vi vill att det stora valåret 2014 ska gå till historien som året då IOGT-NTO visade var skåpet ska stå. Fyra val ska genomföras och vi har mycket att göra.

Vår folkrörelse är vårt starkaste redskap och varenda medlem som vill vara med kommer att behövas. Vi behöver aktivistgrupper, valansvariga, linslusar, debattörer, skribenter, twittrare och dörrknackare. Det kommer att finnas plats för alla som vill vara med och engagera sig när IOGT-NTO tar över valet 2014.

Håll utkik efter mer information.

Vet du att du redan nu är sugen på att engagera dig? Visa ditt intresse genom att mejla **Linda Engström**, linda.engstrom@iogt.se.

4 VAL 2014

FOTO: ISTOCK

Alternativ till fyllecellen

ALKOHOL I regeringens budgetförslag föreslås att berusade personer ska tas om hand av vården istället för att hamna i fyllecell. På så vis hoppas man att personer med problem ska fångas upp medan de befinner sig i ett akut skede. Landstingen ska få 35 miljoner per år under en treårsperiod för att lägga upp verksamheten och säkra samarbetet med bland andra polisen.

EVA EKEROTH

NBV och MHF ger ut bok om rattfylleri

I RÖRELSE I mitten av oktober lanserar Motorförarnas Hälnykterhetsförbund och Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet sitt nya studiematerial "Ingen ska dö av rattfylleri".

Boken är uppdelad i elva kapitel om bland annat MHF:s historia, alkohol, eftersupning, de som drabbas av rattfylleri och rattfylleri ur ett EU-perspektiv.

– Vi har länge känt ett behov av att ge NBV något som handlar om MHF och vårt arbete. Vi vill ha något att sätta i händerna på våra medlemmar och andra som är intresserade av vår organisation, säger Helena Gottberg, kommunikationschef på MHF.

Till boken finns en studieplan för fem studiecirkeltillfällen och en extra träff.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: ISTOCK

Därför polisanmäler IOGT-NTO företag

IOGT-NTO anmäler tre butiker och en städfirma för brott mot alkohollagen. "Situationen är absurd när en städfirma kan knacka på med vinflaskor i mopphinken", säger IOGT-NTO:s ordförande Anna Carlstedt.

I RÖRELSE I november är det två år sedan IOGT-NTO polisanmälde tio vinklubbar och nätbutiker för brott mot alkohollagen. Nu har man tappat tålamodet på den långsamma hanteringen och polisanmäler ytterligare aktörer.

De tre butiker som nu anmäls erbjuder alkohol tillsammans med olika ekologiska produkter. Formellt har man samarbete med en utländsk aktör och butikerna skriver på sina webbplatser att man bara "förmedlar tjänsten".

– Deras paroll är att du kan beställa, hämta och betala vin och öl direkt i din ekobutik, säger Annika Myhre, förbundsjurist på

IOGT-NTO. Hela grejen är att det bara är Systembolaget som får sälja alkohol i Sverige.

Dessutom anmäls en städfirma för brott mot alkohollagen. Städfirman har profilerat sig med att erbjuda extratjänster: Färska blommor eller nybakat bröd kan vänta på dig när du kommer hem till din nystädade lägenhet. Eller ett par flaskor vin.

– Vi inte så mycket om detaljerna, säger Annika Myhre. Av informationen på deras hemsida framgår varken hur betalningen sker eller hur man löser det här med ålderskontroll.

Anna Carlstedt, ordförande i IOGT-NTO, menar att situatio-

nen blivit absurd.

– Vi gör anmälan för att visa det, säger hon. Alkohollagstiftningen säger att Systembolaget har ensamrätt på alkoholförsäljning samtidigt som en städfirma kan knacka på med vinflaskor i mopphinken.

Anmälningarna mot de tre ekobutikerna och städfirman vilar på samma juridiska grund som den anmälan Systembolaget gjorde mot City Gross i somras. Annika Myhre pekar också på de anmälningar IOGT-NTO gjorde mot ett antal vinklubbar för snart två år sedan.

– Det verkar inte hända någonting med den utredningen. Genom det här hoppas vi påskynda den. Det pågår en förundersökning kring olovligt anskaffande av alkoholdrycker och olovlig försäljning, men den verkar inte vara så högt prioriterad.

PIERRE ANDERSSON

Ny lag kan stoppa vin från City Gross

Regeringen överväger att se över alkohollagen för att stoppa växande näthandel. För att skynda på processen kan en tidigare alkoholutredning komma att dammas av.

ALKOHOL Det framkom på ett seminarium anordnat av Alkoholpolitiskt Forum. Temat var tillsyn över näthandel och utredaren Göran Lundahl redovisade sina förslag.

Kommersiell näthandel ökar sedan en EU-dom 2007 lyfte förbudet mot privat distanshandel med alkohol. 93 företag är registrerade hos Skatteverket, men fler nätbutiker och vinklubbar finns i gräzon.

Och företag har börjat erbjuda leverans av vin tillsammans med andra varor, exempelvis matkedjan City Gross där nätkunder

nu kan beställa både matkassar och vinflaskor i samarbete med ett danskt företag. Och en städfirma vill leverera vin som extra service till kunderna.

Systembolagets chefsjurist Malin Sandquist, som deltog på mötet, varnade för att detaljhandelsmonopolet är hotat och befarar att 30 procent av alkoholhandeln går via nätet om några år om inget görs.

Hittills har Socialdepartementet hävdat att lagen är tydlig och att domstolar ska avgöra de fall som anmäls. Men de anmälningar som gjorts har dragit ut på tiden. En polisanmälan från IOGT-NTO har utretts i två år.

Nu verkar dock regeringen ha tröttnat. Ansvarig minister Maria

Stopp för vin på nätet för City Gross?

FOTO: CITY GROSS

Larsson (KD) vill ha en snabb lösning och se över lagen, inte vänta på domstolarna. Det bekräftade Ulrik Lindgren, sakkunnig på Socialdepartementet, som var med på mötet.

För att slippa göra om beredningsprocessen skulle en tidigare alkoholutredning av Anita Werner 2009 kunna användas. Enligt den bör "all kommersiell förmedling av alkoholdrycker" mellan EU-länder förbjudas. Transportföretag skulle dock få frakta nätbeställd alkohol direkt till kund.

DRUGNEWS / SVEN LILJESSON

Även Finland höjer alkoholskatten

ALKOHOL Höjningen blir dock bara hälften så stor som planerat eftersom nya siffror visar en kraftig ökning av privatimport från utlandet.

Så sent som i våras ansåg finansminister Jutta Urpilainen (s) att en kraftig höjning av alkoholskatten skulle ge mera klirr i statskassan.

Nu har regeringen siffror som visar att införseln från utlandet de senaste tolv månaderna ökat med hela 11,5 procent, jämfört med samma period året dessförinnan.

Regeringens finanspolitiska utskott vill nu, att punktskatten på starksprit höjs med 2, 2 procent och på öl och vin med 2-2, 5 procent.

SÖREN VIKTORSSON, HELSINGFORS

Försökte smuggla sprit i kistan

ALKOHOL En man försökte passera tullen i Svinesund med en likkista i bilen. Vid närmare undersökning visade sig kistan innehålla något annat än det förväntade.

Tullen vid Svinesund blev missnöjdhetsfylld. En snabb genomlysning av kistan visade inga tecken på någon död människa. När den öppnades visade sig innehållet bestå av 473 liter sprit och 20000 cigaretter.

Mannen hävdade att han skulle föra en död norrmann hem till Norge. Mannen sitter nu gripen.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: ISTOCK

Nu försvinner missbruk och beroende

I den nya diagnoshandboken, DSM-5, finns inte begreppen missbruk och beroende kvar. De har istället ersatts av "Substance use disorder". Vad det ska heta på svenska är oklart men – "alkoholsyndrom" nämns i diskussionen.

BEROENDE Läkartidningen skriver att avskaffande av begreppen missbruk och beroende är en av de största förändringarna i den nya diagnoshandboken som presenterades i maj.

– Framför allt är jag glad över att begreppet missbruk försvinner. Det är stigmatiserande och saknar medicinskt innehåll, säger Sven Wåhlin, överläkare vid alkoholtvåningen Riddargatan 1 i Stockholm, till Läkartidningen.

I DSM-5, som ännu inte översatts till svenska, har kriterierna för de tidigare diagnoserna slagits ihop och kallas nu istället "substance use disorder". Det kan sedan preciseras beroende på vilken drog personen använder, till exempel "alcohol use disorder". Vad de svenska motsvarigheterna

Fakta. DSM

Diagnoshandboken, DSM, ställer upp ett antal kriterier och anger hur stor del av dem som ska vara uppfyllda för att patienten ska få en viss diagnos.

För att få diagnosen "beroende" måste man **uppfylla tillräckligt många kriterier**

ska kallas är ännu inte klart, men alkoholsyndrom och substanssyndrom har nämnts.

Anledningen till att begreppen försvinner uppges inte vara att de är stigmatiserande utan att missbruk och beroende inte är fristående från varandra.

EVA EKEROTH

på biologiskt och psykologiskt beroende, till exempel abstinenssymptom. För diagnosen "missbrukare" är kriterierna däremot inriktade på sociala konsekvenser, som till exempel om man gjort något man ångrar under inverkan av drogen.

HALLÅ DÄR!

Harold Holder

Ordförande i den grupp forskare som skrivit en rapport åt IOGT-NTO och Svenska Läkaresällskapet.

Varför gör ni det?

– Alla i gruppen är också starkt engagerade för att forskningen ska användas i praktiken. Då är samarbete med civilsamhället viktigt.

Varför valde ni ungdomsdrickande som tema?

– Vi bedömde att det fanns mycket bra forskning på området. Och att det är något Sverige har nytta av. Ni är så nöjda med att statistiken visar att ungdomsdrickandet minskar, men skadorna är på en oacceptabelt hög nivå.

Vilka är dina råd till Sverige?

– Ni borde göra något åt hur ungdomar får tag på alkohol. Det borde de lokala samordnarna lägga fokus på. Sedan borde ni ta reda på mer om konsekvenserna av den stora ökningen av serveringstillstånd.

Du har haft många uppdrag i Sverige. Varför dras du hit?

– Jag var behandlingsforskare på 1970-talet, men råkade läsa Kettill Bruuns nyutkomna bok "Alcohol control policies in public health perspective". Den förändrade min syn. I USA sågs alkohol som ett individuellt problem. I boken beskrevs hur alkoholpolitiska åtgärder minskade problemen. Då började jag istället ägna mig åt preventionsforskning och åkte till Sverige för att se hur det fungerade, säger han.

EVA EKEROTH

Hon ska stoppa fotbollshuliganerna

Örebro läns landshövding, IOGT-NTO-medlemmen och vice ordföranden i Svenska fotbollförbundet, Ros-Marie Frebran, har utsetts till regeringens samordnare för positiv supporterkultur.

IRÖRELSE Det innebär att hon ska arbeta för att motverka olika typer av brottslighet på och kring fotbollsarenorna. Målet är att skapa förtroende och samsyn mellan de inblandade aktörerna, som polisen, supporterklubbarna

och fotbollklubbarna.

Vad betyder alkoholen för läktervåldet?

– Alkoholen har förstärkt en viss del i våldet. Aggressiviteten ökar och omdömet minskar. Men det är inte så att alkoholen alltid är

huvudanledningen när det blir kaos på arenorna. Det som hände på Tele2 Arena nyligen var synnerligen välplanerat. Man ska komma ihåg att den typen av kaotiskt läktervåld är ovanligt. Det är betydligt vanligare med sammanstötningar mellan olika supportergrupper ute på stan.

Ros-Marie Frebran anser att ett förändrat språkbruk och förändrade attityder krävs för att komma tillrätta med huliganismen och att hatramsor och uppvigling är en stor anledning till att våld uppstår.

Varför har just du fått det här uppdraget?

Dels för att jag är landshövding. Men också för att jag har en bakgrund inom Svenska fotbollförbundet och därmed har en god kunskap om fotbollskultur. Dessutom har jag en bakgrund inom IOGT-NTO, det är ju ingen nackdel. Jag är medlem, har ett stort intresse för alkoholfrågor och har suttit i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: CHRISTER PÖHNER

Kontrollköp föreslås bli tillåtna igen

ALKOHOL I en lagrådsremiss föreslår regeringen att kommunerna ska få möjlighet att genomföra kontrollköp av folköl, tobak och receptfria läkemedel för att kontrollera om åldersgränserna upprätthålls.

Många kommuner har tidigare använt sig av metoden, men den slutade användas efter ett yttrande från JO om att det inte var tillåtet. JO:s motivering var att metoden var att betrakta som dold myndighetsutövning.

Nu vill regeringen ändå göra det tillåtet. Anledningen är att regeringen anser att kontrollköp är en effektiv metod för att kontrollera

att reglerna om åldersgränser följs.

Med kontrollköp menas att kommunen anlitar en person som fyllt 18 år, men har ett ungdomligt utseende, för att köpa till exempel

folköl i syfte att kontrollera om butiken begär legitimation.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2014.

EVA EKEROTH

Forskare: Vettet går ut när alkoholen går in

Nu har forskare visat det vi alla länge anat: den som är berusad underskattar risken med att köra full.

ALKOHOL Omkring en tredjedel av alla bilolyckor i USA uppskattas vara orsakade av en alkoholpåverkad förare. De flesta känner till riskerna med att köra berusad. Det har tidigare undersökningar visat. De som tillfrågats har dock varit nyktra.

I en ny studie har forskare i stället bett berusade personer uppskatta risken med att köra bil. Då blev resultatet ett helt annat.

– När beslutet fattas i berusat tillstånd blir det ofta ett annat än i nyktert tillstånd. Det är viktigt kunskap eftersom det verkar som om folk tagit till sig budskapet att man inte ska köra bil berusad,

Kunskapen att det är dumt att köra full försvinner när man dricker.

men när det behövs som bäst fungerar det ändå inte, säger Denis M McCharty, biträdande professor vid University of Missouri och huvudförfattare till studien.

Det leder till nya utmaningar.
– Beslutet att köra rattfull fattas ju alltid av en berusad person.

Ändå har vi hittills riktat in oss på att få ut budskapet till folk medan de är nyktra. Vi behöver lära oss mer om hur beslutsfattandet fungerar under alkoholpåverkan, säger Mark B. Johnson, forskare vid Pacific Institute for Research and Evaluation.

EVA EKEROTH

Ofta om alkohol i popmusik

ALKOHOL En ny brittisk studie visar att antalet referenser till alkohol i popmusik mer än fördubblats under en tioårsperiod. År 2001 nämndes alkohol i 8 procent av poplåtarna, idag är siffran 18,5 procent.

Under 2011 hamnade till exempel Katy Perrys "Last Friday Night" på topplistan i 17 länder. Sångerskan sjunger bland annat "I smell like a minibar" i sin hyllningslåt till fredagsnatten.

Forskare från Boston University har gjort en liknande studie 2009-2011. De fann att närmare 25

procent av all topplistemusik innehåller referenser till alkohol. I 6

procent nämns specifika märken, något

som forskarna menar är pro-

duktplacering från spritbolagens sida.

PIERRE ANDERSSON

Katy Perry

NBV:s nya logotyp

IRÖRELSE Efter 42 år med samma logotyp – den blå triangeln – byter nu NBV grafisk profil. Den blå triangeln blir kvar, men i en modernare och tuffare tappning.

– Vi har valt att behålla triangeln eftersom igenkänningen är hög, men den är uppdaterad, känns mer samtida, säger NBVs förbundssekreterare Peter Axelsson och berättar att tanken med den nya logon är att den ska vara flexibel och gå att anpassa till olika sammanhang och målgrupper.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: PRIVAT

BILDEN

Tatuerat. Karin Melbin från Göteborg har låtit tatuera in ett gammalt IOGT-märke som hon köpte på kongressen i Borås. "Nu måste jag bli nykterist för resten av livet."

KOMMENTAREN

Ofödda barns rättigheter

En brittisk tidning läste jag att en gravid kvinna i Liverpool nekats ett glas vin av servitören. Servitören hänvisade till att han "inte ville ha det på sitt samvete". Kvinnan var mäkta upprörd och tyckte att servitören fördömde hennes sätt att handskas med sitt ofödda barn. Det hela slutade också med att barägaren bad kvinnan om ursäkt och att servitören sa att han ångrade sig.

Visst kan jag förstå att kvinnan reagerar. Hon beskriver sig som en skötsam person som sprungit två maratonlopp och inte

ens använder vanlig deodorant under graviditeten för att inte skada sitt barn. Och att det är integritetskränkande att andra lägger sig i vad man äter och dricker är det ingen tvekan om. Å andra sidan kan jag inte låta bli att imponeras av servitören som vågade

säga ifrån. Och inte heller låta bli att undra varför kvinnan anser deodorant vara så mycket farligare än alkohol?

Att kvinnan har rätt att välja om hon vill fullfölja graviditeten är nog de flesta överens om. Därefter blir den etiska balansgången svårare. Är det till exempel rätt att, som i Norge, tvångsomhänderta missbrukande kvinnor under graviditeten? Jag vet inte, men ganska långt tycker jag man kan gå för att alla barn ska få födas med bästa möjliga förutsättningar. Trots att lagen säger annorlunda kommer alltför ofta de vuxnas intressen i första hand. Dessutom tror jag att intressena sammanfaller. Ingen blivande mamma vill väl skada sitt barn.

EVA EKEROTH

Linda Engström bjuder förbipasserande på alkoholfritt vin på Drottninggatan.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Skål för folkhälsan!

Under Anders Borgs budgetpromenad till riksdagshuset bjöd IOGT-NTO på alkoholfritt vin för att fira att alkoholskatten ska höjas. Höjningen är dock för liten för att få effekt enligt forskare.

ALKOHOL Strax innan finansminister Anders Borg kom promenerande med sin nådiga lunta längs Drottninggatan i Stockholm började IOGT-NTO bjuda förbipasserande på alkoholfritt mousserande vin.

– Vi är så glada för folks skull. Det är ju inte för IOGT-NTO:s skull vi vill att skatten ska höjas utan för folkhälsans, säger Linda Engström, tillförordnad verksamhetschef på IOGT-NTO.

En av de första att ta emot ett glas bubblande dryck är riksdagsledamoten Lars-Axel Nordell.

– Ett bra initiativ från IOGT-NTO. Det är fånigt att som vissa hävda att en höjning av den här storleken skulle få folk att börja smuggla eller importera mer.

Många förbipasserande stannar till och tar ett glas. En del har missat att skatten ska höjas.

– Det är bra att skatten höjs, det var ganska små summor. Ett par kronor per flaska är ju ingenting. Om det drar in några kronor till statskassan är det väl bra, säger Doris Oscarsson.

Hennes väninna, Lydia Deveras, är av en annan åsikt.

– Det är redan alldeles för hög skatt på alkohol i Sverige.

Två av dem som stannade och smakade på det alkoholfria vinet var Marie Rengren och Monica Helén.

– För min del får de gärna höja skatten, det lilla jag dricker. Men två kronor per flaska tror jag är för lite för att det ska ge någon effekt.

Carl Bildt och Hillevi Engström passerar och tar varsitt glas.

– Trevligt initiativ! Gott, säger Carl Bildt.

Skattehöjningen vill han inte kommentera.

Thor Norström, alkoholforskare och professor i sociologi vid Stockholms universitet anser att höjningen är blygsam.

– Den är nog mer att se som en signal åt vilket håll man vill gå. Några större effekter på konsumtionen kan man inte förvänta sig, säger han.

EVA EKEROTH

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Tredubblad uppmärksamhet för IOGT-NTO i media

Det senaste året har IOGT-NTO uppmärksamats i medierna tre gånger så ofta som föregående år.

I RÖRELSE Under en samling med IOGT-NTO:s distriktsstyrelser avslöjade IOGT-NTO:s kommunikationschef Sofia Karlsson att medieexponeringen för organisationen har tredubblats det senaste året.

Det man mätt är antalet gånger IOGT-NTO nämnts i media (främst tidningar, både i tryck och på webben) under perioden maj till augusti.

– Det är helt fantastiskt, säger Sofia Karlsson. Det är kanske inte bara kampanjens Vinballen och Ökenrättan som är svaret på varför det här har hänt, utan allt det som händer lokalt.

IOGT-NTO har nämnts tre gånger så mycket i media under perioden maj–augusti.

Fler har nu IOGT-NTO i bak-huvudet, dessutom diskuteras

alkohol mer nu än tidigare.

PIERRE ANDERSSON

Så snålar kommunerna på beroendevården

BEROENDE Av kommunernas totala kostnader används i genomsnitt en procent till missbruks- och beroendevården. Det visar nya siffror från Socialstyrelsen som visar fördelningen av de pengar kommunerna satsar på social omsorg.

– De är låga siffror och kommuner kan behöva se över sina prioriteringar för att säkerställa att utsatta grupper får det stöd de behöver, säger Matilda Hansson, utredare på Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen redovisar hur mycket kommunerna satsar på barn- och ungdomsvård, ekonomiskt bistånd, stöd till personer med funktionsnedsättning, missbruks- och beroendevård samt vård och omsorg om äldre. Satsade resurser och prioriteringar visas genom 33 olika kostnads-mått för 2012. Resultaten visar att

skillnaderna mellan kommunerna är stora.

Den kommun som lade mest resurser på missbruks- och beroendevård 2012 var Gullspång med 2,3 procent av kommunens totala kostnader. Därefter kom Göteborg

med 2,1 procent och Haninge med 1,9 procent. Enköping, Eskilstuna och Linköping ligger också bra till med 1,8 procent av kostnaderna.

Sämre är det i Norsjö där man bara spenderar 0,1 procent av kommunens kostnader på missbruksvård – minst i landet. Norsjö är dock tätt följd av Lessebo och Storuman som nöjer sig med 0,2 procent och Osby, Bräcke, Skara, Högsby, Vansbro och Östhammar som alla lägger 0,3 procent på missbruksvård.

– En viss variation är naturlig och kan bero på en mängd olika faktorer, till exempel olika behov av insatser. Men skillnaderna är anmärkningsvärt stora och kommunerna bör analysera varför det ser ut på ett visst sätt i den egna kommunen, säger Matilda Hansson.

EVA EKEROTH

Fakta. Hit går kommunernas pengar

- 20 procent används till vård och omsorg om äldre.
- 12 procent till stöd för personer med funktionsnedsättning.
- 3 procent till barn- och ungdomsvård.
- 2 procent till ekonomiskt bistånd.
- 1 procent till missbruks- och beroendevård.

Enkät:

”Vad tycker du om IOGT-NTO:s affischkampanj?”

I början av oktober affischerade IOGT-NTO i 25 olika städer under temat ”I helgen blir det åka av”. Accent ställde sig vid en av affischtavlor för att kolla vad folk tycker.

Elizabeth Edetun, Eskilstuna:

– Jag förstår den faktiskt inte. Jag vet inte ens vilka IOGT-NTO är. Men nu när

jag vet, tolkar jag budskapet som att den här helgen blir annorlunda än andra helger, eftersom man förhoppningsvis väljer att festa utan alkohol. I helgen blir det åka av kan ju handla om annat än att supa!

Alexander Torstenfelt, Stockholm:

– Jag tycker det är svårt att begripa vem som står bakom kampanjen. Varu-

märket är inte så tydligt. Men jag tolkar budskapet som att det är fest på gång!

Ida Lindman, Östersund:

– Jag känner ironin när jag läser budskapet. Jag känner till IOGT-NTO och när

jag läser budskapet så tänker jag på helgens alkoholinintag och att jag kanske borde tänka till kring det. Det är absolut en kampanj man lägger märke till. Den är inte jättebra, men okej.

Anne Donguy, Stockholm:

– Jag gillar reklam med text, så jag tycker den är snygg. Budskapet är bra,

men lite luddigt. Man förstår inte riktigt vem som är avsändaren. Jag tycker det är bra att tala om att man kan festa utan alkohol. Men här är det inte så lätt att förstå.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

EU-förslag mot syntetiska droger

NARKOTIKA De senaste åren har nya droger upptäckts i unionen nästan varje vecka. De kan saluföras lagligt via nätet innan de hinna utredas och förbjudas. En katt och rätta-lek på liv och död.

År 2009 upptäcktes 24 nya psykoaktiva ämnen i EU, året därpå 41, 2011: 49 ämnen, ifjol hela 73 stycken. Och det tar ofta lång tid innan medlemsländerna hinna agera och stoppa dem.

Nu har EU-kommissionen planer på omfattande ändringar för att bättre kunna bekämpa narkotika och i synnerhet de nya psykoaktiva preparaten.

Kommissionen föreslår bland annat skärpt lagstiftning så att EU kan agera snabbare för att stoppa nya syntetiska droger, införa bättre kontroll av legala kemikalier som används samt tillfälliga förbud mot ämnen som utgör omedelbara risker.

Men även att förbättra information och samarbete mellan EU-länderna och globalt inom området. Dessutom ta fram regler om att kunna förverka brottslingars vinster av bland annat droghandel.

Kommissionen konstaterar att enskilda länder inte kan stoppa spridningen av droger, men att Lissabonfördraget ger möjlighet att införa striktare regler.

DRUGNEWS/SVEN LILJESSON

FOTO: ISTOCK

Nya droger som saluförs på nätet upptäcks hela tiden.

23,9 milj

... amerikaner över 12 år använde någon illegal drog 2012.

FOTO: ISTOCK

Storbritannien – etta i beroendeligan

Storbritannien är beroendets europeiska centrum, med några av de högsta andelarna av alkohol- och opiatberoende. Det är också centrum för "lagliga" droger som kan beställas via internet.

BEROENDE En ny rapport från tankesmedjan Centre for Social Justice, CSJ, visar att kostnaderna för de brittiska skattebetalarna är 21 miljarder pund för alkoholmissbruket och 15 miljarder för narkotikamissbruk.

I rapporten "No quick fix" varnar CSJ för en epidemi av alkoholrelaterade problem. En fjärdedel av Storbritanniens vuxna befolkning dricker skadliga mängder alkohol. Andelen kvinnliga alkoholmissbrukare är högst i Europa, medan de brittiska männen ligger tvåa.

– Vi har haft ett ohälsosamt förhållande till alkohol en längre tid. Regeringen har backat från

prispolitiken, det borde vara en tilläggsskatt för alkohol som sedan skulle kunna användas för vård och behandling, säger Alex Burghart, politisk chef vid CSJ till Reuters.

Rapporten kritiserar också den brittiska regeringen för att göra för lite åt heroinberoendet. Enligt CSJ är nu mer än 40 000 heroinister beroende av metadon som de fått utskrivet i förhoppning om att de ska sluta med heroin.

– Metadon är ett sätt att stabilisera droganvändare, men det används för att lägga locket på

problemen. En stor andel av missbrukarna fastnar i det här stadiet och glöms bort av värden, säger Christian Guy, chef för CSJ.

Storbritannien är också det land där flest någon gång har testat amfetamin, kokain eller ecstasy. På andra plats kommer de baltiska länderna Estland, Lettland och Litauen.

Enligt CSJ:s rapport har 1 av 12, eller 670 000, briter mellan 15 och 24 år testat att berusa sig med "lagliga" droger. Det är en ökning med 39 procent sedan 2005/2006. Förra året avled 12 personer av sådana droger.

Risken för upptäckt vid försäljning via internet har minskat och postverket blir en ofrivillig narkotikakurir, enligt CSJ.

EVA EKEROTH

FOTO: CSJ

Christian Guy

FOTO: CSJ

Alex Burghart

Betala din medlemsavgift via autogiro!

Du vet väl att du kan betala din medlemsavgift till IOGT-NTO via autogiro? Enkelt för dig och för IOGT-NTO!

För de som väljer att betala avgiften via autogiro finns även möjligheten att ge en gåva till det viktiga arbete som IOGT-NTO bedriver. Du väljer själv om din gåva ska gå till IOGT-NTO i allmänhet, vår kampanj Vit Jul, en pott för vårt lokala arbete eller IOGT-NTO:s alkoholpolitiska arbete.

Varje gåva till vårt arbete är värdefull!

VÄLKOMMEN TILL DITT IOGT-NTO!

NU KAN VI presentera ett nytt, fräscht och roligt studiematerial om IOGT-NTO. Materialet är i första hand framtaget för nya medlemmar, men fungerar förstås alldeles utmärkt även om man är en grupp som varit med ett tag.

HELA STUDIEMATERIALET är baserat på filmer där medlemmar berättar om delar av sitt IOGT-NTO.

DET BYGGER PÅ FEM TEMAN:

1. Därför är jag med
2. Vår verksamhet
3. Vår historia – våra rötter
4. Vår organisation
5. Engagera dig

TILL FILMERNÄ FINNS en studiehandledning med tips och frågeställningar. Filmerna och studiehandledningen finns att hämta gratis på iogt.se/dittiognto.

NBV

HUR ÄR LÄGET I RÖRELSSEN?

IOGT-NTO-rörelsen består
som bekant av **fyra förbund**.
Accent bestämde sig för att
ta tempen på dem.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN
FOTO JONAS ERIKSSON

"VI LIGGER BRA TILL"

IOGT-NTO:s ordförande Anna Carlstedt är nöjd med medlemsutvecklingen men funderar på hur medlemmarna vill **vara delaktiga**.

Hur ser medlemsutvecklingen ut hos IOGT-NTO?

– Vi värvar 4000 nya medlemmar varje år och det är unikt, så vi ligger bra till. Men vi har inte ökat medlemsantalet totalt sett, så där har vi en del att jobba med. Det handlar om olika faktorer, exempelvis att under en period hade ett avgiftsfritt första medlemsår. Det visade sig fungera dåligt, eftersom medlemmarna inte började betala år två. Vi tappade många. Nu har vi en bra kvalitet i värvningen, de flesta fortsätter att betala sin medlemsavgift. Men vi har också många äldre medlemmar som faller ifrån. Så vi har en bit kvar till god tillväxt. Jag tror dock att vi i år kommer att växa i antal, det känns som att vinden har vänt!

Vilka är IOGT-NTOs viktigaste frågor?

– Vår viktigaste fråga är alkoholpolitiken. Vi har ett starkt folkligt stöd och

"Vi pratar inte bara, vi gör! Och det ska vi fortsätta med."

ANNA CARLSTEDT

det är glädjande att alkoholskatten nu har höjts, även om den hade kunnat höjas ännu mer. Jag tror att det har haft betydelse att vi har legat på där. Konsumtionen går ner, särskilt bland unga och så har Systembolagets alkoholfria sortiment gjort succé. Men vi har en lång väg kvar

Fakta. IOGT-NTO

Antal medlemmar: 31 000
Antal föreningar: 700
Omsättning: 85 miljoner

och mycket att fortsätta att kämpa för. Medelålders kvinnor dricker allt mer, där behövs mer insatser. En annan viktig fråga är hur vi ska öka det ideella engagemanget i en tid när det är så mycket konkurrens, samtidigt som många har det tufft. Hur tar vi tillvara det ideella engagemanget?

Vilka utmaningar står IOGT-NTO inför?

– Vad vill våra 4000 nya medlemmar ha? Hur kan vi ta till vara den resurs som de utgör? Hur ska vi få alla medlemmar att känna sig delaktiga och engagerade? Jag anser inte att man ska göra skillnad på aktiva och passiva medlemmar. Alla är aktiva, eftersom nykterhet är ett aktivt val! Det är en utmaning att visa alla medlemmar att de värderas lika högt. Det finns ju olika sätt att engagera sig och det ena är inte sämre än det andra.

Hur ska IOGT-NTO ta sig in i framtiden?

– IOGT-NTO har så mycket resurser, pengar och idéer att vi har kapacitet att bli folkrörelsen 2.0. Det gamla håller sakt på att försvinna – men vad ersätter vi det med? Vi har 500 gamla fina hus och på 1920-talet låg de på rätt plats. Men nu? Vad behöver människor i dag? Vi behöver kanske inte ett bibliotek utan ett alkoholfritt äldreboende eller en nykter nattklubb. Det är viktigt att IOGT-NTO följer med i sin tid och anpassar sig efter dagens behov, inte gårdagens. Vi måste också fortsätta att omsätta ord i handling, så som vi gör i dag. Vi driver inte bara en bra missbrukspolitik, utan driver också behandlingshem. Vi har kamrattstöd och annan konkret verksamhet. Vi pratar inte bara, vi gör! Och det ska vi fortsätta med. ■

Anna Carlstedt

Eric Tegnander och
Malin Thorson

"VI MÅSTE VÄXA LOKALT"

UNF ordförandeduo, Malin Thorson och Erik Tegnander, vill att UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund, ska bli **bättre på att nå ut** utanför organisationen.

Hur ser medlemstillväxten ut i UNF?

– Vi ligger ganska stabilt år från år och på längre sikt har vi ökat lite grann. Men man ska komma ihåg att vi har stor omsättning på medlemmar. Så är det i ungdomsorganisationer. Folk är med ett tag och lämnar sedan. Samtidigt har vi ett ganska stort inflöde. Vi jobbar målmedvetet med värvning och har fått med oss mycket folk ute i föreningarna som är duktiga på att värva. Men allt handlar inte om att värva utan också om att följa upp de nyvärvade medlemmarna. Hur får vi dem att stanna kvar och engagera sig? Hur får vi in folk i vår verksamhet? Vi får fortsätta jobba för att få upp betalningsfrekvensen.

Vilka utmaningar står ni inför?

– Vi måste hitta bra sätt att nå ut till icke-medlemmar, ungdomar utanför rörelsen. Vår roll är ju inte enbart att finnas till för de redan invigda, utan vi vill

göra skillnad ute i samhället. Vi måste synas och höras bortom den innersta kretsen. Det gör vi exempelvis genom att arrangera öppna, nyktra verksamheter dit alla är välkomna, eller medverka vid nollningar på skolor. Synas kan vi också göra digitalt, det finns många sätt. Huvudsaken är att vi syns och hörs på ett positivt sätt. Sedan måste varje medlem bli bättre på att berätta om UNF. Man ska vara stolt över sitt medlemskap och vilja sprida det drogfria budskapet och det vi står för.

Vilka är UNFs viktigaste frågor?

– Några viktiga frågor är att vi måste växa i lokalverksamheten och påverka attityder. Det handlar om att krossa alkoholnormen i samhället och jobba med motbilder. Dessutom är det viktigt att vi jobbar med information om andra droger än alkohol. Cannabis och nätdroger blir vanligare, där har vi en viktig uppgift att

synas och höras. En annan viktig fråga som vi har jobbat med länge är drogfria miljöer för unga. Vår kampanj "Ett bra uteliv" är ett led i detta.

Hur ser framtiden ut för UNF?

– Medlemsantalet kommer att öka och vi kommer att bli duktiga på ett helhetstänk kring medlemsarbetet. Vi kommer att vara föregångare när det gäller attitydpåverkan och kommer att ha verktyg och metoder för att jobba med attityder. Vår kompetens kommer definitivt att öka på det området. Men vi måste också våga prova nya saker för att växa och utvecklas. ■

Fakta. UNF

Antal medlemmar: drygt 7 000

Antal föreningar: 95

Omsättning: drygt 25 miljoner

Fredrik Torberger

"ORGANISATION MED SJÄLVFÖRTROENDE"

Fredrik Torberger, ordförande i NSF, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, ser **stor potential** för organisationen. Man har dock haft problem med medlemsvärvningen.

Hur ser medlemsutvecklingen ut i NSF?

– Tyvärr har vi minskat sedan förra året. Det finns flera skäl till det. Ett är att vi har anställt konsulenter som har värvat nya medlemmar, men många av dessa medlemmar stannar tyvärr inte kvar. Vi värvade på nya arenor, men saknade ibland anknytning till en stabil kärverksamhet och då blir det lätt så att vi inte alltid når de medlemmar som är värderingsdrivna. Vi har ett 60-tal aktiva kårer, men i nuläget växer vi inte, och det är en trend som började redan på 1990-talet. Vi har många unga vuxna just nu, men vi önskar att fler ville bli ledare. Att inte vilja bli ledare är ett generellt problem inom scoutrörelsen.

Fakta. NSF

Antal medlemmar: 4 700
Antal kårer: 70
Omsättning: 18 miljoner

sen. I dag flyttar de unga ofta till större städer för studier och jobb och där blir de kvar. Några blir ledare på sin nya ort, men vanligtvis fortsätter de inte. Vi är ju mest aktiva på landsbygden och den utarmas allt mer.

Vilka utmaningar står ni inför?

– Vi måste bli tydligare, öppnare, synligare och ge stöd till kårerna. Föräldrar ska involveras mer och vi ska jobba mer med insidan. Det ska bli enklare och mer attraktivt att bli ledare och vi måste skaffa en sammanhållen syn på nykterhet och vad vi står för. Vi måste skapa tydliga riktlinjer som alla ska följa. Vi har strategier för att vända den nedåtgående trenden och har satt upp en rad mål för att åstadkomma detta. Då blir det lättare för ledarna att förklara och kommunicera vår ideologi på ett bra sätt. En annan utmaning är att få till ett samverkansavtal med andra scouter, men hur det ska fungera på distriktsnivå behöver vi jobba vidare på. Vi vill fortfarande ha vår egen

personal och budget, men vill inte stå vid sidan av.

Vilka är NSF:s viktigaste frågor?

– Att vi jobbar med vart vi är på väg och vad vi vill. Vi har funnits sedan 1927 och det finns därmed en risk att man gör som man alltid har gjort. Nu är det viktigt att vi frågar oss vilken roll scouterna ska ha lokalt. Hur kan vi nå ut utanför kåren på ett bra sätt? En annan fråga vi behöver jobba vidare på är arvoderingen. Jag är den förste ordföranden som är arvoderad, vilket var ett förslag hos valberedningen som gick igenom. Nu behöver vi hitta en mer långsiktig lösning på hur det ska fungera. Här är vi inte helt enade.

Hur ser framtiden ut för NSF?

– Jag ser en organisation som har fått ett gott självförtroende och vars kårer når ut till dem som värderingsdrivna och miljöengagerade. Det finns en stor potential här. Jag ser också en mer sammanhållen kommunikation och att vi är en röst i samhället att räkna med. ■

"BARN I MISSBRUKS- MILJÖ VIKTIG FRÅGA"

Catharina Sandberg, ordförande i IOGT-NTO:s Juniorförbund, ser **en utmaning** i att rekrytera ledare till det växande antalet medlemmar.

Hur ser medlemstillväxten ut i Junis?

– Vi är cirka 13 000 medlemmar varav 1300 är vuxna ledare. Barnen kommer och går i Junis, det är helt naturligt, men vi kan ändå se en viss ökning över tid. Vi värvar nya medlemmar genom skolan, men det har blivit allt svårare, eftersom skolan numera inte gärna släpper in organisationer. Så de mest effektiva värvarna är barnen själva. Om en är med vill ofta flera vara med. Vi har också några kampanjer under året för att locka barn till all vår verksamhet, däribland våra läger. Det handlar både om läger med övernattnings och dagläger och hos oss finns det inga prestationskrav, utan man kan bara vara. Det är annars inte så vanligt i dag, när barnen helst ska prestera saker under sin lägervistelse.

Vilka utmaningar står ni inför?

– En stor utmaning är att locka fler ledare att engagera sig och vi behöver jobba mer med ledarrekrytering genom att öka stoltheten för dem som redan är ledare. Vi behöver bli bättre på att förmedla hur kul det är att vara ledare och hur häftigt det är att få leka och vara tillsammans med barn! Saken är den att vi ställer krav på våra ledare. Man ska vara minst 15 år, gå en grundutbildning och vara medlem i UNF, NSF eller IOGT-NTO, förutom Junis. Vi vill ställa höga krav på våra ledare, för det gör att vi garanterar våra barn ett bra och tryggt ledarskap. Men det ställer också högre krav på oss när vi rekryterar.

Vilka är era viktigaste frågor?

– Den viktigaste politiska frågan vi lyfter fram är den i vår årliga rapport: Att alla barn har rätt att växa upp i en miljö utan alkohol och andra droger. Och vi kräver att alla barn som lever i familjer med

Catharina Sandberg
med två av sina junisar.

missbruk ska ha rätt att få det stöd och den hjälp de behöver. I 2012 års rapport "Raka besked", kräver vi just raka besked från politiker och myndigheter kring de utsatta barnen. En annan viktig fråga är att nå ut till ännu fler barn och vuxna, att Junis ska bli världens bästa ledarledda organisation som betyder mer för många fler och att barn ska få chansen att möta

fler trygga, nyktra vuxna, i en lekfull och berikande miljö.

Hur ser ni på framtiden?

– Vi kommer att vara en organisation som når ut till fler barn på nya sätt. Det kan exempelvis innebära att barnen inte bara träffas regelbundet en gång i veckan, utan att vi kan finna andra former av mötesplatser och att vi når andra barn, utöver dem vi når i dag. Och så tror jag att vi kommer att nå fler föräldrar, genom att hitta nyckeln till ett bättre tilltal. I dag är det till stor del föräldrarna som styr upp vilka aktiviteter barnen går på, så de är förstås viktiga att nå fram till. Vi kommer att förmedla att hos oss måste man inte prestera, vi finns till för alla barn. ■

Fakta. Junis

Antal medlemmar: 13 000

Antal föreningar: 200

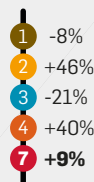
Omsättning: 35 miljoner

Förklaring. Orsaker till förlorade levnadsår (Globalt)

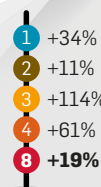
- 1 ● Högt blodtryck
- 2 ● Rökning
- 3 ● Luftföroreningar i hemmet
- 4 ● För lite frukt
- 5 ● **Alkohol**
- 6 ● Högt BMI
- 7 ● Högt blodsocker
- 8 ● Undervikt hos barn
- 9 ● Luftförorening i omgivningen
- 10 ● Fysisk inaktivitet
- 11 ● Järnbrist
- 12 ● Otillräcklig amning

Procentsiffran anger förändring sedan 1990.

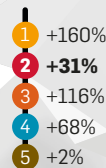
Nordamerika

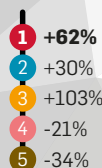
Karibien

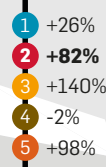
Centralamerika

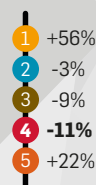
Västra Sydamerika

Östra Sydamerika

Södra Sydamerika

ALKOHOL EN GLOBAL RISKFaktor

Varje år dör **2,7 miljoner människor** till följd av alkoholkonsumtion.

TEXT EVA EKEROTH

I WHO:s senaste stora undersökning, The Global Burden of Disease 2010 (som var klar och presenterades i början av 2013) bedöms alkohol globalt vara den femte största riskfaktorn för sjukdom och för tidig död.

Alkohol har därmed enligt forskarna fått en mer framskjuten position som

orsak till dålig hälsa i världen och står för en större del än till exempel svält. När samma undersökning gjordes 1990 var alkohol den åttonde största riskfaktorn.

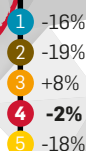
Kartan visar vilka riskfaktorer för ohälsa och för tidig död som ligger i topp i olika delar av världen. ■

I Västeuropa är det rökningen som är den riskfaktor som orsakar mest sjukdom och för tidig död. På andra plats kommer högt blodtryck och på sjätte plats kommer alkoholen.

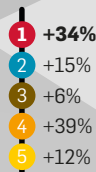
Västeuropa

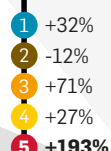
Centraleuropa

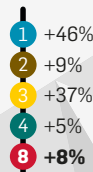
Östeuropa

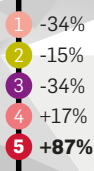
Centralasien

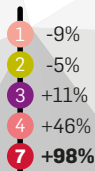
Östasien

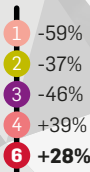
Västafrika

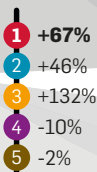
Centralafrika

Östafrika

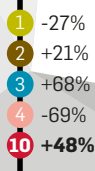
Södra Afrika

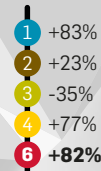
Nordafrika och Mellanöstern

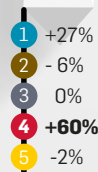
Sydasien

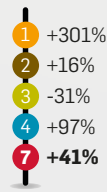
Sydostasien

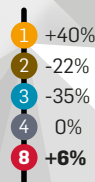
Japan och Sydkorea

Oceanien

Australien och Nya Zeeland

I södra Afrika är alkoholen den främsta riskfaktorn bakom ohälsa och för tidig död.

SPELET BAKOM ALKOHOLSKATTEN

Den utlovade höjningen av alkoholskatten kom till slut – i mandatperiodens sista höstbudget. Accent har försökt kika bakom kulisserna och ställer **den avgörande frågan**: Varför ändrade sig Centerpartiet?

TEXT EVA EKEROTH

I **Allianspartiernas** gemensamma valmanifest inför valet 2010 deklarerade alliansen att alkoholskatten skulle höjas under mandatperioden om de fick behålla makten. Till mångas förvåning uttalade sig även Anders Borg för en höjning.

”Vi vill att människor ska arbeta – inte supå” var argumentet från den moderata finansministern. Men någon höjning blev det ändå inte i regeringens budgetförslag – förrän nu i september. Varför dröjde den? Varför kom den ändå till sist?

Källor som Accent talat med nämner flera orsaker. Det viktigaste skälet är också det mest uppenbara: Höjningen av alkoholskatten var ett valöfte. Något som inte minst KD påmint allianskollegorna om.

Några veckor innan budgeten skulle presenteras sa Maria Larsson, som är ansvarig för alkoholfrågor i regeringen, att det vore ett löftesbrott att inte höja skatten. Inget parti vill beslösas med att svika sina löften om det inte finns starka skäl och nu hade förespråkarna för en höjning dessutom argumentet att detta var sista chansen innan valet.

För det andra har alkoholen blivit billigare i förhållande till både löner och andra varor. Alla partier vet att sänkta priser ökar konsumtionen och opinions-siffror har länge visat att svenskan inte vill att alkoholen ska bli billigare.

För det tredje – och det här är inte oviktigt för en regering som söker omval med stora skattesänkningar – ger en skattehöjning bra intäkter till statskassan.

Budgetförhandlingar handlar alltid om

”När ett parti tvingas backa från sina åsikter måste man leverera en ny sanning.”

ANDERS CASTBERGER

att kompromissa. I det här fallet är det inte bara de olika departementens intressen som ska ställas mot varandra utan även fyra olika partiers. Inför sina väljare vill varje parti kunna visa att de haft inflytande över budgeten.

Så hur har partiernas ingångsvärden sett ut i förhandlingarna? Förutom KD är även Folkpartiet för en höjning. Centerpartiet har ett stämmobeslut på att de vill sänka alkoholskatten.

Moderaterna förefaller delade i frågan. Enligt Accents källor finns en falang från de ”gamla moderaterna” som är emot skattehöjningar generellt och en falang som anser att det finns både alkoholpolitiska och finanspolitiska skäl att höja skatten. I årets förhandlingar kunde sannolikt skattemotståndarna övertalas till en höjning på grund av möjligheten till en hyfsad skatteintäkt som i sin tur kan finansiera nya vallöften.

I samband med att EU:s införselsregler började gälla fullt ut i Sverige 2004 debatterades nivån på de svenska alkoholskatterna friskt.

Alkoholindustrins branschorganisatio-

ner, Sveriges Bryggerier och Sprit- och Vinleverantörsföreningen, startade ett intensivt lobbyarbete för att sänka alkoholskatten. De har haft två huvudsakliga argument: Först och främst ökad införsel. De hävdar att de beräkningar som gjorts av SoRAD vid Stockholms universitet är fel och visar på för låga införselsiffror. Istället gör branschen rapporter baserade på deras försäljning till tyska gränsbutiker, som visar att införseln är större. De propagerar för att en ny, ”oberoende”, undersökning bör genomföras.

Flera källor säger till Accent att industrins lobbyarbete sannolikt är den främsta orsaken till att beslutet att höja skatten har dröjt så länge.

Alkoholindustrins argument har också blivit Centerpartiets. Deras ekonomiske talesperson Per Åsling gick i början av augusti ut i ett pressmeddelande och sa att skatten inte borde höjas eftersom ”många experter, i synnerhet medarbetare vid Tullverket, Polisen, Försäkringskassan och Skatteverket vittnade om att alkoholsmugglingen”... redan för två år sedan då en skattehöjning senast var på

FOTO: ANDERS WIKLUND / SCANPIX

tapeten... ”var ett stort och ökande samhällsproblem”.

Den verklighetsbeskrivningen delas inte av forskarna på SoRAD som i sina undersökningar noterat ständigt minskande införsel, både legal och illegal, sedan toppåret 2004.

Att Centerpartiets argumentation ligger så nära alkoholindustrins förklaras av vissa bedömare med att många mindre alkoholproducenter är klassiska centerväljare. De är jordbrukare och småföretagare på landsbygden som hittat en ny nisch. Även Per Åsling själv hör till den kategorin – fram till 2009 var han styrelseordförande i Björksavspanprodukter i Åre AB som producerar just vin. Den andra förklaringen är Centerpartiets profilering på näringslivsfrågor.

Att Per Åsling inte är ensam i Centerpartiet om sina åsikter om alkoholskatten bekräftas av att han under partiets stämma i förra veckan utsågs till årets centerparlamentariker av Centerstudenterna. I motiveringen framhålls bland annat att:

”Årets parlamentariker har också på ett tydligt sätt tagit ställning mot politikernas klåfingriga fingrar i sitt mediala motstånd mot höjd alkoholskatt.”

Redan veckan innan budgetpropositionen blev offentlig gick TV4 ut med uppgiften att alkoholskatten skulle höjas. När Accent då söker centerpartister för en kommentar säger samtliga att det är bra att höja skatten av alkoholpolitiska skäl, bara det inte blir så mycket att införsel och smuggling ökar.

Så varför ändrade sig Centerpartiet?

– Man måste ju kompromissa. Det var

FOTO: CENTERBILDER

Per Åsling (C)

andra frågor som var högre prioriterade för oss, som landsbygdsfrågor och arbetstillfällen för unga. Man lägger olika bud och bjuder under eller över varandra. Det är som vilka förhandlingar som helst, säger en centerpartistisk källa till Accent.

Skattehöjningen blev till slut lägre än det förslag som var ute på remiss 2011, vilket möjligen kan ses som en eftergift till Centerpartiet.

Hur kommer det sig att centerpartister så snart efter beslut ger identiska svar när Accent ringer för att få kommentar?

– När ett parti tvingas backa från sina åsikter måste man leverera en ny sanning, säger Anders Castberger, som tidigare varit riksdagsledamot för Folkpartiet och numera arbetar halvtid som generalsekreterare för Sveriges Landsråd för Alkohol- & Narkotikafrågor och halvtid som senior advisor på NBV.

Han säger att det har gått många år sedan han satt i riksdagen, men att vissa saker nog är ungefär som förut.

– Alla riksdagsledamöter har olika specialfrågor. För att hålla varandra informerade hur det gått i de olika förhandlingarna fick vi lappar i facken på min tid. Nuförtiden antar jag att de får mejl som informerar om partiet fått igenom eller förlorat någon fråga man drivit. Har man inte fått igenom den brukar man informeras om vad man fått igenom istället. Dessutom får man de vinnande argumenten för den fråga man förlorade. Det blir då partiets officiella ståndpunkt, säger han. ■

PRISET PÅ ALKOHOL LÄGRE ÄN 1995

Den höjning av alkoholskatten som kommer att genomföras 2014 **täcker inte på långa vägar** de sänkningar som skett sedan nittiotalet.

TEXT EVA EKEROTH

Den kommande skattehöjningen är sju procent på öl och vin, vilket innebär att priset på en flaska vin ökar med omkring 1 krona och femtio öre. En ölburk blir 30-40 öre dyrare.

Spritskatten ska höjas med en procent vilket innebär en prishöjning på ett par kronor.

Trots skatteökningen kommer alkohol att vara betydligt billigare 2014 än vid EU-inträdet 1995. I synnerhet gäller det öl där skatten tidigare sänkts rejält.

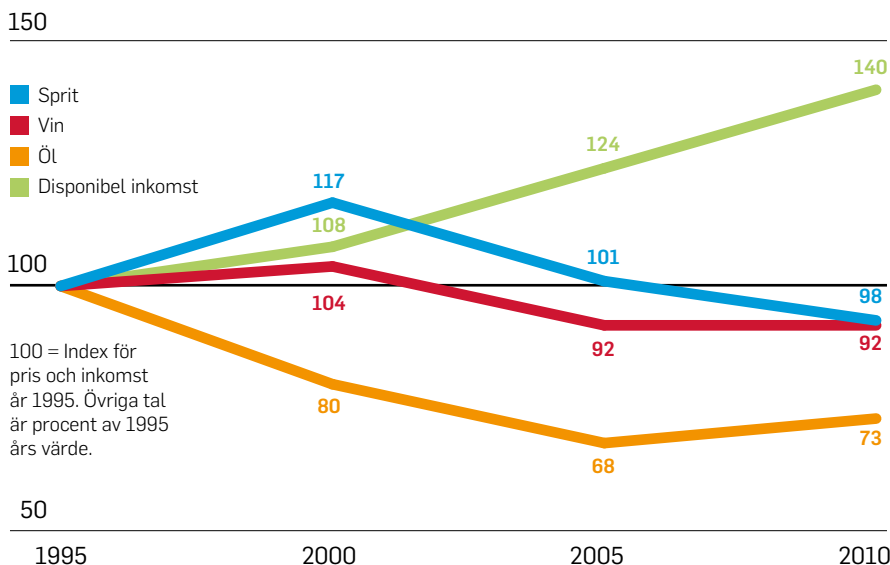
När Sverige gick med i EU var skatten på en burk öl (med en styrka på 5,5 volymprocent alkohol) 2,33 kronor. Efter skattehöjningen 2014 kommer skatten att vara 1,78 kronor, vilket motsvarar 1,44 kr i 1995 års pengavärde.

Vin och sprit har inte genomgått samma radikala prissänkning. Skatten på en liter vin 1995 var 26,20 kronor. Efter höjningen från 1 januari nästa år kommer skatten att bli 23,10. För sprit var skattesatsen 474 kronor per liter ren alkohol år 1995. År 2014 kommer den att bli 506 kronor, vilket i 1995 års pengavärde motsvarar 410,70 kronor.

Dessutom har svenskarnas disponibla inkomst ökat med 40 procent sedan 1995.

Fakta. Alkoholskatten

Alkoholskatten är olika för olika typer av drycker. För öl och sprit bestäms skattesatsen för 100 procent alkohol. Hur stor den sedan blir beror på alkoholhalten i den aktuella drycken. För vin däremot sätts skattesatsen för en liter dryck oavsett alkoholhalt.

Det innebär att realpriset för alkohol – trots regeringens föreslagna höjning – är betydligt lägre än då.

När skattehöjningen aviserades i regeringens budgetförslag bjöd IOGT-NTO politiker och andra förbipasserande på alkoholfritt mousserande vin för att fira tilldragelsen. Men är en så relativt liten höjning verkligen något att fira?

– Det är en viktig symbolfråga. Vi har en borgerlig regering som tycker att alla skattehöjningar är jättejobbiga. Dessutom tycker de att alkoholfrågan är jobbig att ta i. Nu har de ändå gjort både och. Det är jätteviktigt, säger Anna Carlstedt, förbundsordförande i IOGT-NTO.

Hon är inte särskilt besviken över att

höjningen inte blev större.

– Höjningen är på en nivå som folk tycker är fullt rimlig. Även om alkoholinindustrin gör utspel om hur mycket alkohol som kommer att välla in över gränserna så är det ingen som tror dem. Ett par kronor mer för en flaska vin tycker folk att de kan betala. Den här höjningen har starkt folkligt stöd, säger hon.

Anna Carlstedt hoppas också att det inte stannar vid detta.

– Vi hoppas att det här bara är ett första steg. IOGT-NTO har ju som mål för 2014 att få 5 000 nya medlemmar, anordna 500 fester, starta 50 nya aktiviteter och att alkoholskatten höjs med 5 procent, säger hon. ■

Lisa Forsström

MER PENGAR TILL VIT JUL-AKTIVITETER

Än så länge känns julen långt borta, men på IOGT-NTO **planeras det redan** för fullt inför årets Vit Jul-kampanj.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **PIERRE ANDERSSON**

Nytt för i år är det kommer att finnas två olika ekonomiska bidrag att söka för föreningar som vill dra igång Vit Jul-aktiviteter.

– Det ena bidraget gäller öppna aktiviteter för barn mellan den 20 december och den 5 januari, alltså hela jullovet. Det andra är vikt till öppna familjeaktiviteter den 24, 25 och 26 december, alltså under juldagarna, säger Lisa Forsström, verksamhetsutvecklare, Vit Jul.

Bidragen ska sökas senast den 4 novem-

"Det känns roligt att kunna erbjuda fler och bättre julklappar i år."

LISA FORSSTRÖM

ber på Vit Jul.se/kampanjinfo.

På webbshopen kommer man i år att kunna välja mellan fler fina julklappar än

någonsin. Nytt på julklappsfronten blir bland annat en härlig pläd och förkläden för små och stora.

– Det känns roligt att kunna erbjuda fler och bättre julklappar i år, säger Lisa Forsström, som just nu också jobbar med att knyta till sig nya, kända profiler som vill vara ambassadörer för Vit Jul. Vilka de blir är ännu inte helt klart.

Fakta. Vit Jul

Kampanjen Vit Jul har bedrivits av IOGT-NTO-rörelsen i sju år och går ut på att alla barn har rätt till en vit, alkoholfri, jul utan berusade vuxna. Genom att ta aktiv ställning för en jul utan alkohol under julafton, juldagen och annandagen, visar man

solidaritet med alla barn.

Förra årets Vit Jul-kampanj blev en succé med 10 000 ställningstaganden 225 antal aktiviteter, framgångar inom sociala medier och press och minst 100 000 följare på Facebook.

En föreläsningsturné med Camilla Kuylenstierna, författare till boken "AnsvarsFULL" är också inplanerad under december. ■

Robert Berggren

"Nyktra människor är snyggare!"

Under många år i modevärldens toppskikt
var drickandet en social självklarhet.
Nu kräver Robert Berggren tuffare tag mot
alkoholens inflytande över modebranschen.

TEXT JOHAN WANGSTRÖM FOTO ANNA HÅLLAMS

Det var den 23 september 2011 när Robert Berggren bestämde sig.

Han hade då tillbringat hela sitt vuxna liv på olika positioner i modevärlden; från jeansförsäljare på golvet till butikschef på JC, på spännande jobb hos internationella varumärken som Diesel och J.Lindeberg och ganska exakt tio år med att utforma kollektioner för varumärket POUR som han själv grundat. Han var utsedd till en av Sveriges sexigaste män av tidningen ELLE och omskriven som en av den svenska modevärldens makthavare i tidningen KING.

Under hela resan hade alkohol i olika former ansetts vara en självklar del av jobbet, men nu hade han fått nog.

"Hela grejen med alkohol sprang ifatt mig. Det hade varit en sedvanlig sommar med grillning där man umgås och det dricks och det dricks. Jag vaknade en morgon och var less på det."

Robert retade sig på att normen blivit att den som INTE drog sig är konstig. "Det

"Det är en stor fördel om
man är med på riktigt."

ROBERT BERGGREN

kan inte vara rätt" säger han, och förklarar att beslutet att sluta dricka helt enkelt handlar om hur han vill vara som vuxen. Det har gått drygt två år sedan beslutet, en tid som stärkt honom både fysiskt och mentalt vilket behövs både i familjeliv och i arbetet med POUR. "Det är en stor fördel om man är med på riktigt", säger Robert och ser nu ännu tydligare hur alkoholen vinner mark i samhället. "Förr drack folk lite för mycket på semestern, nu dricker man för mycket året om och ÄNNU mer på semestern."

För Robert som levt med resor och modevisningar kom livet in i en ny fas i 40-årsaldern. Han bildade familj och allt

blev mycket "trevligare och cosy", med mysiga middagar hemma. Umgänget flyttade från krogen, men fortfarande kretsade mycket kring alkohol. "Det bjuds på en öl eller så åker vinet fram" väldigt årstidsbestämt konstaterar han; nu är det skalldjur och vitt vin, sedan kommer november med rött vin följt av glöggen som vuxit enormt. "Från att det var lite Blossa till att halva bolaget är fullt med en miljon smaker, det har verkligen blivit business och det har trängt in i familjelivet".

Det är ju inte partyfolket som dricker glögg menar Robert, utan mamma och pappa och alla vuxna som blir lite mysiga när de står och värmer det där i köket.

”Allt blir flummigare och mjukare, men i förlängningen är det något negativt eftersom man som förälder signalerar att allt umgänge är förknippat med att vuxna måste ha ett berusningsfilter och att någon oftast blir lite för onykter.”

Att mys miljöerna fylls med alkohol innebär att livet bromsar in menar Robert, han kände sig begränsad. Men reaktionen när han slutade att dricka blev kraftig.

”Alla var övertygade om att jag var råalkis. Men jag drack vare sig mer eller mindre än folk i allmänhet i min ålder och bransch, en bit in i karriären och boendes i storstan.”

Nu fick han vänja sig vid frågor om ifall han hade problem med spriten eller skulle köra, och inse att man måste ha en ursäkt för att inte dricka i sociala sammanhang. ”Hur blev det så?”

Robert ställde motfrågor till de som ”attackerade” honom som han uttrycker det. ”Jag frågade om DE skulle kunna hålla upp i ett år, och jag tror ärligt talat att få i mitt umgänge skulle klara det; att i alla sociala sammanhang dricka vatten eller cola. Och då är ju frågan om det är jag som har problem.”

Som erfaren företagare i modebranschen ser Robert tydligt hur alkoholindustrin nästlar sig in. ”Lobbyisterna är enormt duktiga på att tränga sig in och att analysera vilken dryck som passar i vil-

”Det kan inte vara rätt att normen blivit att den som INTE drog sig är konstig” säger Robert Berggren.

"Alkohol förfular. Man lägger ett filter över sig själv. Man känner sig snyggare, men man blir fulare", säger Robert Berggren.

ket mode" säger Robert och nämner den populära ölsorten IPA. "Det är ju inte så att det är några hipsters på Södermalm som kommit på det där, det är ju någon som har snappat upp det och gett det spridning. Smarta marknadsförare som kapitaliserar på en trend." Exemplet är många, som drinken Cosmopolitan eller hur jeans kopplas samman med "bärs" och rock'n'roll och hur champagnen blivit en trend på innerstadskrogarna och i den glamourösare delen av modevärlden.

Robert är starkt kritisk till alkoholföretagens inflytande och beskriver sina egna erfarenheter av hur lätt det är att fixa gratis alkohol till olika modearrangemang.

"Det är aldrig svårt att få spritspons, det är bara att lyfta luren. Vid ett tillfälle när vi skulle ställa ut i Köpenhamn fick vi fem kartonger Jack Daniels. Vi lyckades bli av med en och halv flaska. Det måste

vara galet i en bransch som till syvende och sist vänder sig till en ung målgrupp."

Robert kräver betydligt hårdare regler och vill gå så långt som att förbjuda alkoholsponsring. "Det borde inte få förekomma alls, behövs det alkohol till olika tillställningar så kan arrangören åtminstone tvingas att köpa den."

Som många andra kom Robert in i modevärlden via jeansförsäljning. Det var

i skiftet mellan 80- och 90-tal när han blev butikschef på JC i Jönköping. Festerna var många, det var rock'n'rollmyt och det var gratis och bara att hänga på.

Drickandet var en självklar del av livet, ofta i sällskap med branschfolk och jobbkompisar. Och inte sällan underblåst av äldre kolleger och chefer.

"Det hade varit omöjligt att vara nykterist" minns Robert. "Att vara bakis i butiken var inget minus så länge du varit ute

"Att vara bakis i butiken var inget minus så länge du varit ute och varit social."

ROBERT BERGGREN

och varit social, så länge du skötte jobbet var det snarare något som uppmuntrades. I mitt fall jobbade jag dessutom i bar vilket förstärkte myten.”

Med åren har han insett hur alkohol används som ett förhandlingsknep, där den som kan hantera spelet använder alkoholen som ett vapen mot den som är lite svagare. ”Det har jag upplevt sedan min första glöggkväll med cheferna på Fagerhults Elektriska”. Många dåliga beslut fattas på grund av alkoholen, menar Robert. Den skapar en djärvhet som raserar mer än den bygger och den skapar svikna löften. ”Hur många har inte byggt ett luftslott efter en flaska vin?”

I samband med att han slutade dricka valde Robert att bli medlem i IOGT-NTO, det kändes självklart när man är uppvuxen med två föräldrar som var

medlemmar sedan sin uppväxt.

”En organisation som arbetar med att upplysa både unga och gamla om riskerna med att lägga en våt alkoholfilt över samhället”, säger Robert och ser medlemskapet som ett stöd till en motkraft. Mot alkohollobbyn och mot den statliga ganska slappa synen på alkohol. ”Det är problematiskt med att vi har ett Systembolag där man kan handla obegränsade mängder. Jag tror inte att det minskar drickandet utan att det ger ok till att dricka.”

Nu vill Robert inspirera andra att dra ner på drickandet, och göra det mindre vardagligt. Det helnyktra beslutet innebär ny styrka i arbetet med det egna varumärket POUR och mer energi till familjen.

”Jag är piggare och gladare! Man känner sig mer nyfiken istället för att sätta

Fakta. Robert Berggren

Namn: Robert Berggren

Ålder: 48 år

Familj: Sambon Ulrika samt Vincent, 12 och Julian, 8

Bor: I Vasastan i Stockholm samt utanför Gränna

Gör/Aktuell: Arbetar redan nu med POURs kollektion för hösten 2014

sig själv på lågvarv, för det är ju som att komma hem och ta en valium.”

Robert reser mycket i jobbet, träffar många framgångrika modemänniskor utanför landets gränser och han vill slå hål på ännu en myt; den om vårt ”kontinentala” drickande.

”När jag jobbar med unga fransmän, inte sitter de och dricker rödvin. Samtidigt så håller vi i Sverige på att åter göra alkoholen till en del av jobbet genom ”a w”, after work, som det är omöjligt att säga nej till.”

Robert konstaterar att textilbranschen är förknippad med hårt drickande, där många gamla textilare gått under av spriten.

Men bortsett från den risken som känns mycket avlägsen idag, finns ett argument som kan låta banalt men inte är oviktigt när man jobbar med mode och utseende.

Alkohol förfular, konstaterar Robert bestämt och sammanfattar med några självvärda visdomsord.

”Man lägger ett filter över sig själv. Man känner sig snyggare, men man blir fulare.” ■

Efter kongressens beslut om att inte välkomna klienter med pågående substitutionsbehandling funderar Dagöholm på hur man ska driva vidare verksamheten.

OROLIGT EFTER KONGRESSBESLUT

I somras fattades beslutet att inte längre ta emot klienter med **substitutionsbehandling** på IOGT-NTO:s behandlingshem. Fortfarande är det oklart vilka som ska ersätta dem.

TEXT EVA EKEROTH FOTO JONAS ERIKSSON

På Dagöholm har hittills omkring 17 procent av patienterna stått på sådan behandling.

– Vi fullföljer ingångna avtal så än så länge märks ingen skillnad i praktiken, men konsekvenserna blir att klientunderlaget minskar, säger Anna-Lena Borén, vd och föreståndare för Dagöholm.

Hon beskriver en verklighet där miss-

brukare har allt svårare att få sluten vård.

– Kommunerna vill ha så många som möjligt i öppenvård eftersom det är billigare. De som får läkemedelsassisterad behandling har ofta en högre samsjuklighet och beviljas därför lättare vård på behandlingshem, säger Anna-Lena Borén.

På Dagöholm funderar man nu över nya möjligheter.

– Vi måste tänka vidare och tänka nytt. Något vi har funderat på är om vi skulle erbjuda långtidsboende för äldre missbrukare, men det ger inte samma intäkter så frågan är om vi går runt på det, säger hon.

Att lyckas få klienter som kan bli tillräckligt friska för att arbeta i sociala företag tycker hon blir allt svårare.

"Tanken med vårdkedjan blir allt svårare att fullfölja."

ANNA-LENA BORÉN

Anna-Lena Borén berättar att det blir allt svårare för missbrukare

– Tanken med vårdkedjan blir svårare och svårare att fullfölja, säger hon.

Några signaler från IOGT-NTO vad organisationen har för tankar om vilka klientgrupper man vill nå har hon inte fått.

– Nej, det är som ett vakuum just nu. Du är faktiskt den första som ringer och frågar hur det går för oss. Före kongressen pratades det mycket, men nu är det helt tyst, säger hon.

Först om tre år har alla avtal löpt ut.

– Det gör att vi har varit lite försiktiga med att gå ut med information till våra kunder, men de som har hört av sig och fått veta har blivit väldigt besvikna. Allingsås, till exempel, har haft en första klient här. Det har gått så bra för honom och de var så nöjda att de ville teckna avtal för att skicka fler. De blev väldigt besvikna när de fick klart för sig att det inte gick. Även Rosenlundsteamet i Stockholm som skickar många patienter till oss är besvikna, säger Anna-Lena Borén.

Klienterna som är i behandling känner till det nya beslutet.

– De var oroliga i somras och trodde att

de skulle bli utslängda, men det har det ju aldrig varit tal om säger hon.

För personalen är det ändå jobbigt att behöva meddela patienter att de inte är välkomna.

– Vi har återvändardagar och julfirande som många deltar i, det är tufft att behöva säga till några att de inte är välkomna längre. Vi har också många tidigare patienter i IOGT-NTO:s kamratstöd. Om de får återfall kan de inte komma tillbaka hit. Det känns hårt, säger hon.

Ordförande i Dagöholms stiftelse Carl-Åke Andersson är inte lika orolig.

– Styrelsen har diskuterat att i första

"Det är som ett vakuum just nu."

ANNA-LENA BORÉ

hand profilera oss med socialt företagande och kamratstöd. Jag tror att vi ska lyckas bygga upp ett sådant förtroende hos kommunerna att de vill satsa på att skicka klienter till oss, säger han.

Han håller med Anna-Lena Borén om att klienterna är i sämre skick och beviljas allt kortare behandlingstider av sina hemkommuner, som är de som betalar för vården.

– Jag är mycket mer orolig för kommunernas neddragningar än för att vi inte kan ta emot klienter med läkemedelsassisterad behandling. Och nedskärningarna hade ju kommit ändå, oavsett kongressbeslut, säger Carl-Åke Andersson. ■

SAMTAL OM MEDBEROENDE

När Teater Västernorrland sätter upp
en pjäs om medberoende – gör man
det tillsammans med IOGT-NTO.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Det är 35 år sedan författaren Märta Tikkanen skrev "Århundradets kärleks-saga" – en självbiografisk historia om medberoende, om svikna förhoppningar och om att älska så mycket att man utplånar sig själv. Den här starka romanen har i Teater Västernorrlands regi omvandlats till en pjäs, där skickliga Gisela Nilsson agerar ensam på scenen i en monolog.

Pjäsen hade premiär den 14 september i Sundsvall och kommer under hösten att turnera i Västernorrland och i vår troligen i Västerbotten, Norrbotten och Jämtland. IOGT-NTO och NBV är medarrangörer och ordnar efterföljande diskussioner kring pjäsen.

– Den här pjäsen känns förstås angelägen för oss, eftersom den handlar om alkoholism och medberoende. Vårt samarbete med Teater Västernorrland känns klockren och ger oss en möjlighet att nå ut till människor vi annars inte når. De måste inte komma till oss, vi kommer till dem och möter dem där de är, säger Marlene Nordin, som ska leda den här kvällens samtal i Sundsvall.

Hon säger att hon inte följer en särskild mall under samtalen, utan brukar improvisera och låter samtalet ta den riktning det vill.

Teatersalongen är fullsatt denna kväll. Majoriteten är äldre kvinnor. Marlene har gott hopp om att åtminstone några damer ska stanna kvar efter föreställningen. Hon bjuder ju på medhavt kaffe och kakor. Det brukar räcka för att locka in åtminstone några.

Hon berättar att det har varit ett varierat antal personer med under tidigare kvällars samtal. Någon gång blev de bara tre. En annan kväll blev de några fler.

– Men det är ganska okej med få. Då blir det oftare djupare diskussioner, säger hon och får medhåll av Max Danielsson på NBV. Ändå blev han glatt överraskad när tio personer ur publiken häromkvällen stannade kvar för fika och prat.

– Det var överraskande, eftersom det bara kom totalt 30 personer och såg pjäsen. Jag hade inga särskilda förväntningar, men det blev väldigt bra. Det blev ett spännande samtal bland annat om barn som lever i missbruk och om pjäsens

FOTO: LIS JACOB

"Man ska visa att man ser och att man bryr sig."

MARLENE NORDIN

verklighetsbaserade innehåll, säger Max Danielsson.

Tystnaden är total i den lilla teatersalongen när strålkastarna exakt klockan 19 riktar mot Gisela Nilsson på scenen. Det blir en intensiv och stundtals mycket berörande timme tillsammans med den medberoende kvinnan och hennes trasiga familj, där den alkoholiserade maken är i ständigt fokus.

Marlene dukar efteråt upp kaffe och kakor och försöker locka publiken som strömmar ut att komma in och prata lite om pjäsen.

– Ska du inte ha en kopp kaffe? Och berätta lite vad du tyckte? säger Marlene.

Så plötsligt sätter sig två damer, Majvor och Ann-Charlotte, vid ett runt bord med varsin kopp kaffe. Eric, Gurli och Gertrud hänger sig också kvar en stund. Visserligen på språng, men ändå. När Marlene slänger ur sig lite frågor tar en trevande diskussion sin början. Eric berättar att hans mamma levde med en alkoholiserad man under några år och att det var jobbigt. Han var då 11 år. Och så frågar han Marlene; vad ska man göra när man miss-tänker att en familj lever med missbruk?

– Man ska visa att man ser och att man bryr sig och prata med familjen innan man går vidare och anmäler. Det viktigaste är att man gör något och inte ser bort, säger Marlene.

Marlene är nöjd över att det ändå blev en diskussion.

– Det är ett litet steg på vägen, säger hon. Vi får en chans att synas och berätta om att vi finns och att vi bryr oss om de här frågorna. Vi har kunskapen. Jag tror och hoppas att ett sådant här samtal kan bli ett frö till en ökad medvetenhet och kanske ett intresse av att besöka vår lokal. ■

Ronneby den 19 september. Den här dagen blev det 10 nya medlemmar.

ICA Maxi i Ronneby den 4 oktober. Leif Ottosson (th) gläds åt 12 nya medlemmar.

FIKA FÖR ALLA

Mellan mitten av september och mitten av oktober pågick värvningskampanjen Fika för alla. Här är ett axplock av **aktiviteterna runt om** i landet.

TEXT PIERRE ANDERSSON

När IOGT-NTO drog igång höstens stora värvningskampanj i september var det under temat "Fika för alla". Tanken var att finnas på platser där många människor rör sig, som vid affärer eller köpcentrum, och bjuda på kaffe som ett sätt att få igång samtal och värva medlemmar.

Kampanjledningen räknar med att organisationen syns på ett hundratal platser runt om i landet under över 300 tillfällen under den månad Fika för alla pågick. Föreningar som föranmälde att de skulle genomföra aktiviteter under perioden fick en termoskanna och pappmuggar med IOGT-NTO-logotypen, ballonger med "Fika för alla" och annat värvarmaterial. Föreningarna fick också ett visst ekonomiskt bidrag.

– Det har gått helt fantastiskt bra, så

roligt att få alla rapporter från landet, säger Winnie Blom-Jensen, verksamhetsutvecklare för medlemsfrågor på IOGT-NTO:s kansli. Det är jättemånga föreningar och medlemmar som har varit med i det här och de gör ett jättejobb. Några

Fakta. De värvade flest

1. **Örebro** (97 värvade, 8,3 procent)
2. **Blekinge** (51 värvade, 6,3 procent)
3. **Skaraborg** (22 värvade, 2,7 procent)

Not. Topplistan är gjord den 11 oktober och rangordnad efter antalet nya medlemmar i förhållande till distriktets medlemsantal vid senaste årsskiftet (procentsiffran efter antalet).

"Det har gått helt fantastiskt bra."

WINNIE BLOM-JENSEN

går upp mitt i natten för att koka kaffe, andra bakar bullar eller står ute och pratar med folk dag efter dag.

Vid den här tidningens pressläggning (med fem dagar kvar av kampanjperioden) hade 414 medlemmar registrerats. Under hela året 2966 nya medlemmar värvats i skrivande stund, målsättningen är 4000. ■

Ica Kvantum i Örnsköldsvik, 25 september. Eivor Svensson Sedin bjöd på kaffe, informerade om IOGT-NTO och värvade tre medlemmar den dagen.

2 oktober, Uppsala resecentrum. 750 koppar kaffe serverade den här dagen – flera tusen under veckan då man satsade intensivt på aktiviteter i Uppsala.

Värkning i Söderhamn den 20 september. En ny medlem (den enda för dagen) skriver på talongen.

Port 73, ett köpcentrum i Haninge utanför Stockholm. Robert Lindh värvar: "Det blev en medlem efter 15 minuter, sen var det segt, många goda samtal och glada skratt. Men nästa vecka, då..."

Cecilia Kovatch värvar medlemmar på Ica i Söderhamn den 27 september.

HUSET GAV NY ENERGI I TORSHÄLLA

För ett par år sedan var **föreningen nästan nedlagd** och man funderade på att sälja lokalen. Tack vare en eldsjäl – och lokalen i sig – kom vändningen.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Det ståtliga IOGT-NTO-huset i Torsås i Eskilstuna kommun myllrar av liv och rörelse den här soliga septemberlördagen. Det är marknadsdag och de trånga gatorna i den pittoreska staden är fyllda av stånd med bland annat grönsaker, lump och begagnade kläder. Många passar

på och rensar sina förråd och skapar sin egen loppis.

Men så har det inte alltid varit. För bara några år sedan stod huset i princip inför en försäljning. Stämningen i föreningen var uppgiven och verksamheten i stort

sett nerlagd. Medlemmarna var gamla och maktade inte med mer än några föreningsmöten ibland. I övrigt stod huset tomt.

– I början på 1900-talet var det mycket ungdomsverksamhet i huset. Sedan följde perioder av mer eller mindre aktivitet. Men i takt med att de mest aktiva med-

"Vi kom med idéer och förslag på vad man kunde göra och då blev det plötsligt roligt igen!"

GUNILLA WESTIN

lemmarna blev äldre, förföll huset. Ingen kom hit, ingen orkade och det verkade inte bättre än att det måste säljas, säger föreningens ordförande Gunilla Westin, som 2005 flyttade till Torshälla tillsammans med maken Bosse.

Hon såg potentialen i det vackra gamla huset – som är det enda i kretsen – och gick med i föreningen.

– Jag såg ju att de gamla medlemmarna hade viljan, men inte orken. Men det hade jag. Så vi kom med idéer och förslag på vad man kunde göra och då blev det plötsligt roligt igen!

Gunilla berättar att hon och maken bjöd in till föreläsningar, musikaftnar och cafékvällar – och då började folk komma.

De såg över husets omedelbara behov av upprustning och kostade på en utvändig ombyggnation med hjälp av pengar från Boverket och IOGT-NTO-förbundet. Fasaden målades, tak och paneler byttes och golv slipades. Lampor byttes ut för att få en mysigare miljö, en videokanon och högtalarutrustning monterades och bred-

Roliga hattar och gammeldags kläder ger loppisen karaktär.

Bosse och Gunilla Westin.

band drogs in. Därefter ansökte de om pengar från Boverket för att handikappanpassa toaletterna. Och när det var klart tyckte de att hallen måste renoveras och en hiss sättas in så att personer med per mobil också kunde ta sig till övervåningen.

– Vi har gjort mycket för att rusta upp huset de senaste åren och nu står ett nytt tak på tur. Huset är Q-märkt, vilket innebär att man inte får förändra fasaden, vilket förstås fördyrar för oss. Men det är det värt, säger Gunilla och berättar huset numera verkligen vibrerar av liv.

Här pågår cirka 12 aktiviteter per vecka, som inkluderar bland annat keramikcirklar (det finns två keramikugnar), porslinsmålarcirklar, danskurser och junisverksamhet. Även UNF har uttryckt önskemål om att få vara i föreningshuset.

Förutom verksamhet i IOGT-NTOs regi hyrs lokalerna också ut till dop, bröllop, barnkalas, födelsedagsfester och

NYKTERHET

Många härliga fynd i IOGT-NTOs hus i Torshälla.

utbildningar av olika slag. Det enda kravet är att ingen alkohol får förtäras i lokalen. Och så ska de som hyr få vara ifred – de ska inte behöva dela lokalerna med IOGT-NTO de timmar de är på plats.

– Vi hyr ofta ut till dop och barnkalas. Vi har tänkt mycket på barnfamiljerna och har köpt in barnstolar och skötbord, så att de ska känna sig välkomna, säger Gunilla.

Hon menar att IOGT-NTO-huset i Torshälla på några år har gått ifrån att vara ett i stort sett oanvänt hus till en resurs för hela bygden.

– Det finns ingen liknande lokal i Torshälla. Om vi inte hade alkoholförbud skulle vi ha ännu fler bokningar. Samtidigt måste det finnas utrymme för våra egna

också. Vi har mycket kul här. Vi planerar en alkoholfrittvin-provning. Och så ska vi ha julfest och nyårsfirande. Ju fler man är desto lättare blir det ju!

Gunilla och Bosse mår mycket om sina äldre medlemmar, samtidigt som de vill få in nya förmågor.

– Det gäller att skynda långsamt och fråga hur de äldre vill ha det, så att de inte känner sig överkörda. Vi pratar mycket med varandra och de flesta är positiva och ser en framtid för IOGT-NTO här i Torshälla.

Inne i huset fortsätter kommersen. Bord fyllda med skänkta prylar - prydnadssaker, porslin, smycken, hattar och annat nipper – nagelfars av hugade besökare

"Det är så roligt att få vara med och roligt att se att så många hittar hit."

INGRID JONASSON

som gärna vill göra ett kap. Vid ett av bordet, står medlemmarna Ingrid Jonasson och Ingrid Pettersson och svarar på frågor och tar emot pengar. De är klädda i gammeldags klänningar och hattar för att skilja ut sig från mängden och ge loppisen lite extra krydda.

– Vi har haft loppis i huset sedan 1970-talet. Ja, förutom under några år då verksamheten i stort sett låg nere, säger Ingrid och berättar stolt att hon aldrig missar en chans att vara här.

– Det är så roligt att få vara med och roligt att se att så många hittar hit, säger hon och får medhåll av medlemmen Willy Qvist, som kränger loppisfynd vid ett annat bord.

– Det här är väldigt fin PR för IOGT-NTO. Det är bra att folk ser att här händer det saker, att vi har fullt upp. Det ger också nya medlemmar. Många blir intresserade av vår verksamhet och några går med. Men utan Gunilla och Bosse hade det knappast sett ut så här, konstaterar han och återgår till sina kunder. ■

Ingrid har varit med länge och gillar att möta kunderna.

NU ÄR DEN HÄR – NYKTRA FORMER

Boken innehåller ett urval av IOGT-NTO-rörelsens affischer från 1897 till 1965.

Priset är 350 kr plus frakt
(en bok kostar 79 kr i frakt).

Gör din beställning via vår webshop på iogt.se,
ring 08-672 60 05 eller skicka in nedanstående
talong.

Jag vill beställa _____ ex av boken Nyktra former, pris 350 kr/ex plus frakt.

Skicka beställningen och fakturan till

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Ort _____

Skickas till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 STOCKHOLM

HALLÅ DÄR!

Lotten Säfström

Aktuell med boken "Nu har dansen börjat" (eget förlag)

Förra året kom du ut med "Jag ville bara dansa" om ditt missbruk. Nu har du skrivit ännu en bok. Vad handlar den om?

Om livet som har börjat på riktigt, efter att jag tagit mig ur mitt missbruk. När man är nynykt tror man att allt är löst. Men det är ju då som livet börjar på allvar. Förr var missbruket min enda agenda. Nu har jag massor av agendor att klara av. Nu bor jag på samma ställe och lever ett regelbundet liv, så på ytan händer inte så mycket. Men på insidan

har det hänt och händer massor hela tiden. Det är det jag vill skildra i boken. Att man har så mycket att tampas med när man har tagit sig ur ett missbruk. Först nu lär jag mig att hantera glädje, motgångar, föräldraskap och relationer.

Vem ska läsa din bok?

Alla som är intresserade av de här frågorna; anhöriga och folk som jobbar med detta. Men man måste inte vara nynykt för att ta till sig bokens innehåll, utan man kan ha ställts inför andra stora förändringar i livet. Jag är inte samma människa som förr utan har lärt mig att leva på ett nytt sätt. Boken ger tips och nya tankegångar.

Vad har varit tuffast i ditt nya liv som nykter?

Att våga stanna kvar i relationer eller våga lämna relationer och att våga sätta gränser. Det är en stor utmaning för mig. Föräldraskapet har också varit tufft stundtals. Hur vet man vad som är att vara en "normal" mamma? Det är inte självklart för mig.

Blir det fler böcker?

Ja, jag har hittat mitt skrivande och kommer att skriva mer. Men vad det blir vet jag inte i nuläget.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

TEATER

Jonas Gardell i högform

Mitt enda liv
Jonas Gardell
Teater Maxim i Stockholm

TEATER Efter året med "Torka aldrig tårar" är artisten, entertainer och författaren Jonas Gardell redo att ställa sig på scenen igen, den här gången med den glammiga föreställningen "Mitt enda liv". Han fyller 50 i november och föreställningen är ett slags bokslut över åren som varit och ett avstamp inför åren han – förhoppningsvis – har framför sig. Här finns en hel del ståupp-komik med Gardells speciella signum. En blandning av igenkänning, skratt och allvar, aldrig plumpet och aldrig dumt. Den som befinner sig ungefär i Gardells ålder har mycket att

FOTO: STELLAN HERNER

dra på mungiporna åt. Det är många tankvärdheter och kluriga märkvärdigheter som i rasande tempo levereras och till viss del improviseras från den intima scenen. Men komiken är bara en del av denna färgsprakande show som fullkomligt briserar

av glädje. Här finns skickliga dansare, sångerskor, en orkester och en gospelkör som smakfullt ackompanjerar Jonas Gardells humoristiska dialog med publiken. En smällkaramell att suga länge på!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

SPEL

Livsviktig nutidshistoria

Som om vi hade glömt
Daniel Poohl
Leopard förlag

BOK Nittiotal. Bostadsbubbla och ränta på 500 procent. Bengt Westerberg lämnar studien när Ny Demokrati intar tv-soffan. I detta nervösa Sverige, med en alltmer öppen rasism, växer Daniel upp i det lilla brukssamhället Åsensbruk, med fotboll som passion och en stark dröm om att bli journalist. Och det blir han.

Daniel Poohl, chefredaktör på den antirasistiska tidningen Expo, romandebuterar med "Som om vi hade glömt", en barndomsskildring om Daniel själv, uppvuxen i en trång lägen-

het med en ensamstående mamma som ständigt plockar upp efter sina två söner och aldrig kan erbjuda semesterresor utomlands och en diffus pappagestalt som vill väl men inte kan ta sig för.

Så brakar den stora världen in i den lilla byn när flyktingarna från kriget på Balkan anländer. Snabbt formerar sig två olika gäng på skolan, den större gruppen barn som skriker att "blatarna luktar illa" och så Daniel och hans vänner som är nyfikna

på de nyanlända, vad kul med lite nya roliga kompisar, snygga tjejer, nu kommer Åsensbruk äntligen att bli mer som New York. Konflikterna stegras mellan gängen och de vuxna lyser med sin frånvaro, även om det finns en och annan som står upp för humanistiska ideal.

Det är ett viktigt stycke nutidshistoria Daniel Poohl har tecknat, men trist. Tyvärr. Jag vill ha mer av den lilla Daniels tankar, upplevelser och känslor. Men. Ändå. Läs boken. Läs den för det stycke livsviktiga nutidshistoria det är, men läs den som ett dokumentärt inslag, ett reportage, inte som en roman.

HANNA NOLIN

FILM

Starkt drama om utsatthet

FILM *Mig äger ingen*
Med bland andra Mikael Persbrant

FILM När Åsa är fyra år lämnar hennes mamma familjen och hon blir ensam kvar med sin pappa Leif. En karismatisk, kärleksfull

man som arbetar som härdarmstare – och som dricker alldeles för mycket. De blir ett tajt team, far och dotter. Hennes solidaritet med pappa är total och trots att hon är så liten gör hon allt hon kan för att leva "normalt". Hon sköter hushållet efter förmåga, håller ut

spriten i slasken när det blir för mycket och gnäller inte när pappa lämnar henne utanför dagiset mitt i vintern, timmar innan det öppnar. Han måste ju till sitt arbete! Liksom i boken är det här ingen nattsvalt berättelse om en alkoholiserad far. Han dricker, han är pinsam. Men han är också rolig och snäll och försöker verkligen ge det allra bästa till sin lilla dotter. Han älskar henne över allt annat. Men tragiken och utsattheten gör sig hela tiden påmind. Åsas misär ökar i takt med att faderns missbruk djupnar. Hon skäms, hon vill inte ta hem kompisar till lägenheten där allt hänger på trekvart. Till slut finns bara förakt kvar. Mikael Persbrant är strålande i rollen som pappan. Nertonad och trovärdig. Han har aldrig varit bättre. En riktigt bra, svensk feel bad-film som kryper under huden.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!

1 **DVD** *Paradis: Kärlek av Ulrich Seidl*. En stark, engagerande och otroligt upprörande film om kvinnlig sexturism i Afrika. Här är det medelålders österrika kvinnor som blir "sugar mamas" till unga, afrikanska män som i utbyte mot sex kräver pengar. Man vill bara sjunka genom jorden, så fruktansvärt är det att bevittna.

2 **FILM** *"Jobs"* med Ashton Kutcher. Om Apples grundare Steve Jobs. Intressant och välspelat om en målmedveten self-made man som trodde på en idé och genomdrev den, först i sin

pappas garage och senare som framgångsrik företags-

ledare. Men också om fulspelet bakom kulisserna, som nästan fick Apple på fall. Premiär i november.

3 **FAKTA** *"Ved"* av Lars Mytting (Natur&Kultur). En härligt poetisk och

samtidigt faktaspäckad bibel om ved, vedhuggning, kaminer, virke, eld och annat vedrelaterat, stort och smått, som husägare och andra intresserade kan fördjupa sig i. Underbart nödligt och kul för den vetgirige.

FOTO: GUS KAAGE / FILM I VÄST

BOK

Skickligt skriven kärlekshistoria

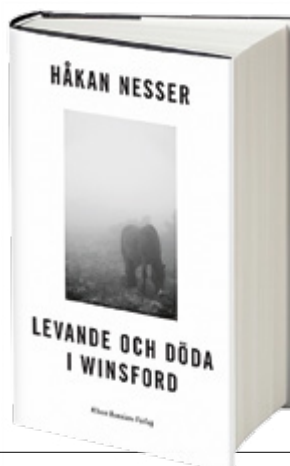
BOK *Levande och döda i Winsford*
Håkan Nesser
Albert Bonniers Förlag

BOK Det känns liksom självklart när jag ser att författaren själv, Håkan Nesser tagit omslagsbilden till romanen *"Levande och döda i Winsford"*: En knappt skönbar hästrygg, huvudet nedböjt mot fuktbestöjad mark, där i sydvästra England. För känslan är att Nesser vet exakt vad han beskriver, att han vandrat där på de mytiska hedarna, lyssnat på traktens sägner, druckit te framför brasan och knattrat ner denna märkliga historia. Maria, den snygga och välkända tv-profilen som inte längre reser med sin man. Maria som bestämt sig för att pausa livet där i den ensliga byn, och vars enda beslut hon fattat just

nu är att överleva sin hund Castor. Det är allt hon vet den sena kvällen i november när hon anländer till byn Windsor. I tillbakablickar får vi lära känna hennes historia. Hennes man Martin, litteraturprofessorn som cirkulerat i pressen för en otrohetsaffär som misstänks vara våldtäkt. Vi får veta att Maria nu lägger ut dimridåer. Att vännerna tror att hon och Martin är i Marocko, och att Maria fortsätter låta dem tro det genom

att mejla från såväl sin egen som Martins mejlbox. Samtidigt dras hon in i en kärlekshistoria med en man där på heden. Och som läsare önskar man Maria en chans att börja om, att få känna ren och skär lycka, men historien dras åt, med det antika dramat obönhörlighet. Det är helt enkelt skickligt hantverk. En perfekt höstbok att krypa upp i soffan med, och vandra där på Exmoors dimhöjda hedrar med en känsla av att livet aldrig, aldrig är riktigt som det ser ut att vara.

HANNA NOLIN

Magnus Johansson

Hur länge har du varit medlem?

Två år i IOGT-NTO. Men dessförinnan var jag medlem i Junis och senare i UNF. Jag har alltid varit nykterist och valde att gå med i UNF på gymnasiet. Men till en början var jag bara stödjande medlem. Jag tyckte att UNF hade väldigt bra verksamhet, men jag var inte så aktiv själv. Jag förblev passiv medlem tills jag flyttade till Skövde. När jag senare flyttade till Norrköping för att plugga till socionom gick jag med i IOGT-NTO. Men det jag brinner för är att arbeta med ungdomar. Jag sitter med i IOGT-NTOs styrelse och sedan ett år har jag även varit med och startat en UNF-förening här i Norrköping. Det har inte funnits tidigare. Och den behövs verkligen.

Vilken roll har du i UNF-föreningen?

Jag är styrelseledamot och fungerar väl som en slags mentor för de yngre medlemmarna. Jag vill vara till stöd och peppa dem att upptäcka vilket unik möjlighet de har att påverka. I nuläget har föreningen – som heter The Practical Jokers – sex, sju medlemmar, alla killar. Vi sysslar mest med spel, det är ett intresse som jag har haft i många år och som jag delar med medlemmarna i föreningen. Jag tycker visst att nykterheten är viktig som gemensam värdegrund. Men det är lika viktigt att man har kul tillsammans och delar intressen. Då blir man ett sammansvetsat gäng.

Hur ska ni locka tjejer till föreningen?

Ja, det handlar om att lokalen i IOGT-NTO-föreningen Majblomman, där vi håller till, görs tillgänglig för alla ungdomar. Vi har skaffat möbler, TV och X-box. Här finns också en stor sal som lätt skulle kunna omvandlas till en cool dans- och dramalokal med speglar på väggarna. Jag hoppas att vi ska rekrytera fler ungdomar, men vi måste ju ha något att rekrytera till. Vi jobbar på det och jag har många idéer som jag hoppas kunna genomföra tillsammans med ungdomarna. Förra terminen hade vi öppet på tisdagseftermiddagar. I höst kan det bli en annan dag eller så utökar vi öppethållandet.

Vilken är din personliga drivkraft att jobba med ungdomar?

Jag är i grunden en föreningsmänniska som älskar föreningslivet. Min förhoppning och utmaning är att få de här ungdomarna – de flesta är 15-16 år – att förstå vilken potential och vilka möjligheter de faktiskt har. De har enorma resurser, exempelvis har de tillgång till en lägerlokal. Det är bara fantasin som sätter gränser. Lyckligtvis har vi också jättebra stöd från IOGT-NTO-föreningen, som förstår vikten av att satsa på ungdomar. Det får kosta, för det är det värt. Unga medlemmar är en investering för framtiden. Jag hoppas kunna förmedla detta till de här UNFarna.

Hur då?

Genom att prata om det gång på gång, banka in det i deras skallar! Och genom att genomföra konkreta projekt tillsammans. Vad vill vi? Hur ska vi genomföra det? Och så genomför vi det. Då ser de att planer kan omsättas i verklighet.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

FOTO **PIERRE ANDERSSON**

NAMN: MAGNUS JOHANSSON
ÅLDER: 24
FAMILJ: SAMBO
BOR: I NORRKÖPING
GÖR: PLUGGAR TILL SOCIONOM VID LINKÖPINGS UNIVERSITET

Känner du någon som borde bli månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

"Unga medlemmar är en investering för framtiden."

JOBBA HOS IOGT-NTO

Nu kan du söka ett meningsfullt jobb hos IOGT-NTO som brysselassistent under ett år. Vi tror att det här kan vara början på något fantastiskt både för dig och för oss!

Läs mer på vår hemsida iogt.se/om-iogt-nto/lediga-jobb

SKA VI BYTA GREJER MED VARANN?

Inte grejer kanske men idéer! Runt om i IOGT-NTO-landet driver vi hundratals små och större projekt för att utveckla IOGT-NTO. Du delar med dig av nån och får minst en handfull handfasta tillbaka. Snacka om bra bytesaffär!

Lördagen den 30 november 2013
IOGT-NTO-gården,
Klara Södra Kyrkogata 20, Stockholm

LÄS MER OCH ANMÄL DIG PÅ
www.iogt.se/events eller 08-672 60 05,
senast **8 november!**

- En lekfull tävling
i musikens tecken

4 februari 2014

Tema Nordisk musik

Läs mer och
anmäl din förening på
www.nbv.se/musikleken

Läs oss på webben också:
www.accentmagasin.se

Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

Om vin till maten

Skål IOGT-NTO:are!

Vin till maten på IOGT-NTO:s arrangemang? Självklart, tycker en del medlemmar. Otänkbart, tycker andra. Just nu pågår en mycket intressant diskussion i organisationen, om hur vi skall förhålla oss, inte bara till alkoholkulturen, utan även till alkoholindustrin.

När vi samlade alla våra distrikt till en höst-kickoff i september bjöd vi på alkoholfritt vin till kvällens middag. Våldigt trevligt, tyckte många. Det finns en stark trend just nu att bjuda på alkoholfritt, inte bara i våra egna led. Systembolagets försäljning av drycker som inte innehåller alkohol har ökat explosionsartat. Många bartenders och krögare hakar på trenden och ser till att det finns ett riktigt bra utbud på krogar och klubbar, även för oss nykterister som gillar att gå ut. IOGT-NTO samarbetar med företag som vill etablera nya bra drycker på den svenska marknaden. Den alkoholfria ölen är en succé. Många vill hyra just våra lokaler runt om i landet för att de utgör en nykter frizon. Och vår egen Godtemplaredricka fortsätter göra succé.

Men är då detta helt oproblematiskt?

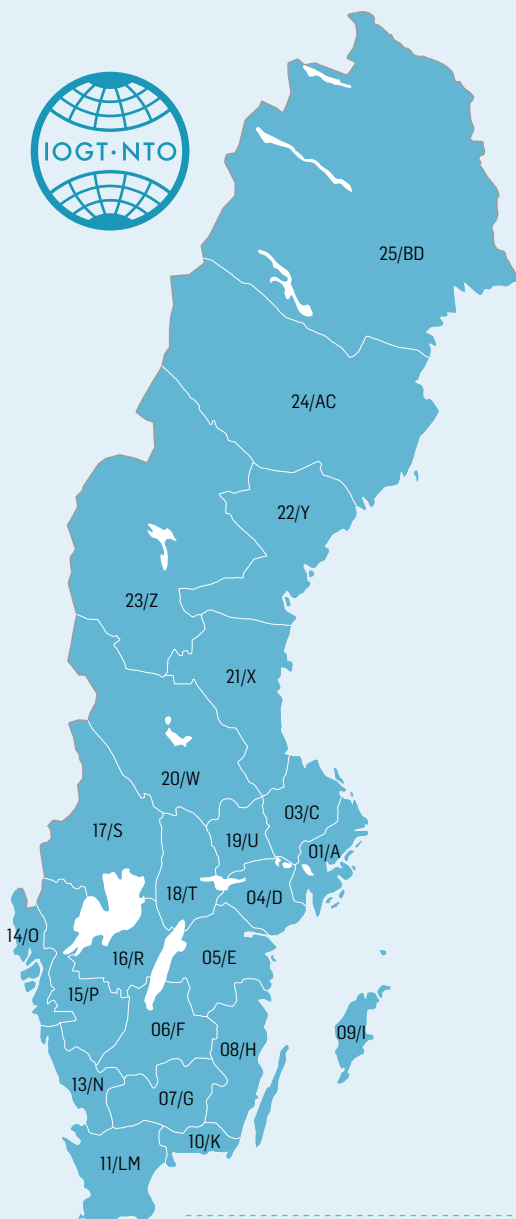
Flera medlemmar vittnar om att det känns knepigt när det står vinglas på våra arrangemang och servitören kommer fram och frågar om det skall vara rött eller vitt. En del tyckte att vårt samarbete med andra organisationer kring Almedalsdrinken i somras var en succé, medan andra undrade varför just IOGT-NTO måste stå och blanda drinkar. Många tycker det känns skönt att kunna stå med en flaska alkoholfri öl i baren, medan andra tycker att vi bara säljer oss till alkoholkapitalet.

Jag tror att vi behöver prata mer om det här i organisationen. För vi är ute på en resa. Ni som varit med länge kommer ihåg, att på 70-talet var Systembolaget en bitter fiende. Vi ägnade oss åt civil olydnad och limmade igen dörrar till "bolaget", hällde ut öl på torget och vägrade ha glas på fot när det var fest. Nu gillar vi mycket av det som Systembolaget gör, går gärna dit och handlar årets äppelmust och arrangerar (alkoholfria) vinprovningar. Handlar det om att skapa en ny festkultur, där vi njuter av god mat, dryck och umgänge utan alkohol? Att vi tar tillbaka festen från alkoholindustrin? Eller har vi tvärtom gett efter för alkoholkulturen?

Blir det tufft för alla våra medlemmar som har ett eget beroende i bagaget, när vi serverar alkoholfritt i öl- och vinglas, och dessutom talar så mycket om det?

Själv tycker jag det känns härligt när kön ringlar lång till IOGT-NTO:s "Drivers Bar" när det är cruising i Västmanland, och när till och med Systembolagets egna mingel i Almedalen plötsligt är helt alkoholfria. Men jag inser att frågan är komplex och att vi behöver ha en ideologisk diskussion i organisationen, om hur vi förhåller oss till alkoholkulturen och varför. Prata gärna om det i din förening, i debattfora på sociala media och inför arrangemang. Jag är nyfiken på vad du tycker, själv har jag inte tänkt färdigt. Vi behöver också prata om hur vi förhåller oss till alkoholindustrin på andra plan, men det får vänta till nästa krönika. Skål!

Anna Carlstedt

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/P

Kontaktperson: Anna Elgh
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Mona Örjes
018-12 14 86, 0733-83 83 42

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström
0155-28 15 40, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Carl Wennerstrand
013-10 40 40, 070-227 03 36

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Linda Börjesdatter Bäckström
0470-70 64 52, 076-170 57 93

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Gunilla Nilsson
072-512 51 52

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Kontaktperson: Arne Larsson
0705-71 18 66

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Mahir Spahic
070-190 84 06

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Malin Westergren,
0730-31 60 65

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Anneli Simu Gunnarsson
033-10 32 72, 076-842 82 42

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Petra Berghäll
0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Kaj Johansson
054-18 77 72

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Karin Wester
073-982 96 36

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Louise Eriksson
0243-851 05, 070-191 45 81

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Fredrik Edwall
073-031 44 41

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Margot Ögren
070-553 73 94, 0660-850 10

JÄMTLAND, 23/Z

Kontaktperson: Anna Ringnér
063-13 20 45, 070-190 84 00

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén
0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkoholdrycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarig för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namn**teckning** *

För**namn** *

Efter**namn** *

Gat**adress** *

Post**nummer** *

Or**t** *

Person**nr** (10 siffror) *

Tele**fonnr**

E-post**adress**

Eventuellt önskad f**örening**

* Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

Fyll livet!

IOGT-NTO genomför kampanjen **Fyll livet** som syftar till att få fler att fylla sina liv med annat än alkohol.

Som en del av kampanjen har vi nu en tävling som sprids via Facebook, där de som ännu inte är medlemmar ska kunna vara med och tävla om upplevelser.

Du som finns på Facebook får gärna

sprida tävlingen till dina vänner så det blir många som tävlar. Sök efter Fyll livet på Facebook.

När du ändå är inne på Facebook kan du passa på att gilla IOGT-NTO där, www.facebook.com/iogtnto. Ju fler som gillar IOGT-NTO desto större spridning får organisationen.

I HELGEN
BLIR DET
ÅKA AV!

FÖRSLAG PÅ DAGAR FÖR UTÅTRIKTAD VERKSAMHET

1 november - Till minne av narkotikans offer

Varje år uppmärksammar IOGT-NTO runt om i landet de som fallit offer för narkotika med hjälp av seminarier och/eller en ljusmanifestation. Kom ihåg att även din förening kan vara med och göra detta. Behöver du stöd i arrangerandet? Kolla in våra nyhetsbrev som gick ut den 11 oktober, distriktsutskicket från vecka 41 eller ta kontakt med Johnny Foglander (johnny.foglander@iogt.se) eller Lina Staav (lina.staav@iogt.se).

25 november - Internationella dagen mot våld mot kvinnor

Runt om i vår värld utsätts kvinnor för våld på olika sätt, många gånger till följd av att deras partner dricker för mycket alkohol. Passa på att uppmärksamma detta på er ort. Bjud exempelvis in till diskussion tillsammans med kvinnoorganisationer. Film och material finns att beställa på hemsidan global.iogt.se.

1 december - Internationella HIV/Aids-dagen

Många gånger när en person smittas av HIV finns alkoholen med som en bov i dramat, både eftersom man är mer mottaglig för viruset vid berusning och att fler inte skyddar sig när de har druckit alkohol. IOGT-NTO kan uppmärksamma denna koppling. Information och studiematerial finns på hemsidan global.iogt.se.

TÄNK OM

Antilagningsinsatsen Tänk om, där IOGT-NTO är en av avsändarna, kommer att jobba med opinionsbildning inför jul- och nyårshelgerna, i syfte att vuxna inte ska långa alkohol till barn och ungdomar. Vill du eller din förening hjälpa till? Läs mer på tänkom.nu eller kontakta Helena Bergkvist på 08-672 60 18, helena.bergkvist@iogt.se.

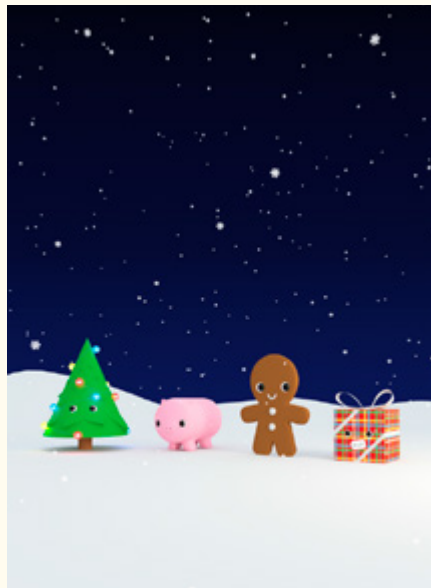
www.tänkom.nu

UPPDRAGSPORTALEN

Har ni många saker att göra i er förening men saknar någon som kan göra dem? Har ni någon post tom i styrelsen som behöver fyllas? Ska ni dela ut flygblad? Behöver föreningslokalen tapetseras om? Via Uppdragsportalen kan ni annonsera efter personer som kan hjälpa till i just er förening. Enkelt och smidigt! Läs mer på volontarbyran.org/iogtnto.

VIT JUL

Även i år kommer det att bli en Vit Jul. IOGT-NTO-rörelsen genomför kampanjen för att uppmärksamma de barn och ungdomar som finns i familjer där det dricks för mycket alkohol under julen. Vi hoppas att många medlemmar och föreningar inom organisationen hjälper till att genomföra aktiviteter just under jul- och nyårshelgerna för att ge barn och unga en plats där alkohol inte finns. Läs mer på vitjul.se.

ENGAGEMANGSPORTALEN

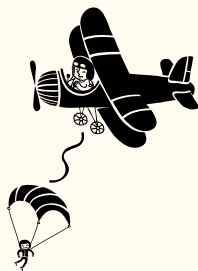
Vill du engagera dig men inte är säker på hur? Besök då IOGT-NTO:s Engagemangsportalen där du får tips på vad du kan göra, beroende på ditt intresse och hur mycket tid du har att engagera dig.
www.engagemangsportalen.se

PUMPEN

Du missar väl inte att IOGT-NTO-rörelsen genomför frågetävlingen Pumpen den 14 november? Kolla om det finns något lag i närheten av dig som du kan vara med och tävla i. En fartfylld och spännande timme utlovas.

DAGS ATT BÖRJA PLANERA ÅRSMÖTET 2014

Under januari och februari ska IOGT-NTO-föreningarna genomföra sina årsmöten. Det kan nu vara dags att bestämma datum för årsmötet (om man inte redan gjort det), boka lokal för årsmötet och fundera över de handlingar som ska tas fram till mötet (t.ex. verksamhetsberättelse, arbetsplan och budget). Om man planerar i god tid ökar chansen att det blir ett bra årsmöte!

SOCIALA FÖRETAG I IOGT-NTO

På flera ställen i landet driver IOGT-NTO sociala företag vars huvuduppgift är att skapa arbetsmöjligheter till de personer som står längst ifrån arbetsmarknaden. Sociala företag har inget ekonomiskt intresse och vinsterna går tillbaka in i verksamheten. Vill du veta mer om våra sociala företag och se om du kan besöka något, läs mer på vår hemsida iogt.se/nara-dig/sociala-foretag/.

KALENDARIUM

OKTOBER

- 26 Våra Gårdars Inspirationsdagar i Skellefteå samt i Halmstad
- 27 Våra Gårdars Inspirationsdagar i Delje (Sundsvall) samt i Kalmar
- 27 Skapa ditt dreamteam – valberedningsutbildning, Stockholm

NOVEMBER

- 1 Kampanj: Ljusmanifestation för narkotikans offer
- 4 Sista ansökningsdag Aktivitetsbidrag Vit Jul
- 8-10... Verksamhetsforum, Saltsjö-Boo
- 14 Frågetävlingen Pumpen
- 22 Accent nr 9 kommer ut
- 25 Internationella dagen mot våld mot kvinnor
- 30 Ska vi byta grejer med varann? Stockholm

DECEMBER

- 1 Internationella hiv/aids-dagen
- 1-13... Kampanj: Antilangning inför Lucia
- 13-6/1 Kampanj: Vit Jul
- 20 Accent nr 10 kommer ut

I HELGEN
BLIR DET
ÅKA AV!

TA EN MÅ-BRA-HELG
OCH TÄVLA OM 100
SCHYSTA UPPLEVELSER!

→ FACEBOOK.COM/FYLLLIVET ←

Engagemangsportalen

Du har väl inte missat Engagemangsportalen som vi lanserade tidigare i år?

På Engagemangsportalen finns tips och idéer på engagemang som är tänkta att passa just dig. Du kan välja att göra en liten punktinsats då och då eller satsa flera timmar i veckan. Du kan också göra en insats genom att bara vara dig själv och stödja arbetet genom ditt ställningstagande. För oss är allt engagemang viktigt.

Nu behöver vi din hjälp för att fylla Engagemangsportalen med nya idéer och förslag!

Har du förslag på engagemang som kan passa in i portalen?

Kontakta **Samuel Somo**, 0733-72 62 21 eller samuel.somo@iogt.se

Gå in på **www.engagemangsportalen.se** och se vilket engagemang som passar dig.

GÖRS PÅ BILDEN NEDAN			HAR MAN I TORK- HUS	ANGER PRISER	Accent Nr 8	BORDS- BON		HYFS & FASON		UTPEKAN- DE PRO- NOMEN												
					BRITTIK MINISTER LABOUR, 1883-1967																	
	TILLHÖR OSS				INTE LÄNGRE		PJAS GLOSA SOM KAN OSA															
	HARD- VALUTA								KYLER REVÄR I 91:AN- SERIEN													
SÄ KAN MAN HANDLA																						
												ANSIKTS- UTTYCK		VILD ENERGI KAN KRUSAS		MED FLÅKT MEN EJ FART		APPLE MED COX DEN FYLLS I				
SJÄLV- LÄRDA			HEM- MING- SON		HALKA PÅ SLANG		BÄT- FLYKTIG TRE VAR ROLIGA			GÖR VÄL MOR- GONEN						NAGOT FOR ÄLDRE						
DEN ÄR STYV	FRAM- STALLS UR SOJA- BÖNOR			PJAS MJUK						AVGÖ- RANDE KÄNNE- TECKEN												
						SYDITA- LIENARE										DAM- KAMP PÅ SA- MEFOT						
BÖR TANKEN INTE VARA						LYCKAS LÄNGRE LÄNGRE		UMEÄ- TIDNING		KORT MED- BORGARE ALPINA PINALER				SELMAS SOPHIE								
UNG KLIP- PARE											KAN VARA LÖST IBLAND			HETT STÄLLE BRUKAR LOCKA								
																		HAN FIRAS I OKTO- BER	GÄR RUNT I TRAMP- FART			
						MEDE I MEDIER	STARKT I MUSIKEN SLUKAS AV VISSA						FINARE FÄRS TIO I BIBELN									
											MÄRK VÄLI GADD- STEKEL						BÖRDA KAN SKOTT GA					
						BONDE																
						TALANG																
						Kräns och foto: Anders Perstrand																

SKICKA IN OCH VINN!

Tjugan-lotter att vinna. Sex lotter vinner förstapristagaren, två lotter vardera får de tio som därnäst har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 20 november 2013. Märk kuvertet Kryss 8/2013.

NAMN _____

ADRESS

POSTADDRESS

VINNARE NR 6 2013

Första pris, sex Tjugan-lotter vinner Ulla Alsätra, Gorsingeholm, Strängnäs. Två Tjugan-lotter var vinner **Jan Andersson,** Bollebygd, Erland Gustavsson, Växjö, **Inga-Lisa Åsenhed,** Ödeshöj, **Britt-Marie Ljunggren,** Fagersta, **Alf Karlsson,** Karlskoga, **Britt Möller,** Örebro, **Anna-Lisa Nordeman,** Kramfors, **Willy Lindfors,** Byske, **Ingemar Öhrberg,** Lit. **Sigvard Bodin,** Norrala. Accent gratulerar!

LÖSNING NR 6 2013

[illegible]

VÅGA FRÅGA!

IOGT-NTO behöver många medlemmar och du kan göra en viktig insats. Genom att värva en ny medlem till IOGT-NTO gör du både organisationen och den nya medlemmen en stor tjänst. Men det lönar sig för dig som värvare också. Alltså tre goda ting på en gång!

Som värvare får du alltid ett tack med belöning från vår premietrappa, men under november lottar vi dessutom ut tio

exemplar av IOGT-NTO:s nya bok *Nyktra former* bland alla som värvat minst en ny medlem.

Det lönar sig att värva!

*Alla premier avser nya medlemmar i IOGT-NTO som betalat sin avgift och förutsätter självklart att värvaren också betalt sin avgift. I vår värvarmanual kan du läsa om alla våra värvarpremier.

